

Interdepartementale Commissie
voor Duurzame Ontwikkeling

ACTIVITEITENVERSLAG

2023

www.duurzameontwikkeling.be

1

I VOORWOORD /3

2

OPVALLENDE FEITEN IN 2023 /4

2.1. België heeft op vele fronten zijn maatschappelijke verantwoordelijkheid genomen /4

2.2. De federale overheidsdiensten hebben bijgedragen aan voorbeeldige initiatieven /5

2.3. Nieuwe regelgeving op komst /5

2.4. Klimaat en milieu blijven grote zorgen baren /6

2.5. België presenteert zijn tweede Voluntary National Review in New York /7

3

ACTIVITEITEN VAN DE ICDO /8

3.1. Opdrachten van de ICDO /8

3.2. De leden van de ICDO /9

3.3. Activiteiten van de ICDO /11

4

HET BELEID VAN DE FEDERALE OVERHEIDSDIENSTEN DAT BIJDRAAGT TOT DUURZAME ONTWIKKELING /17

4.1. Het Federaal Plan voor Duurzame Ontwikkeling (FPDO) /17

4.2. Sdgs as compass /28

5

Lijst met Afkortingen /31

1 VOORWOORD

Zoals elk jaar stelt de Interdepartementale Commissie voor Duurzame Ontwikkeling een jaarverslag op. In dit verslag geeft zij aan op welke manier de verschillende federale overheidsdiensten apart en gezamenlijk invulling hebben gegeven aan de acties uit het Federaal Plan voor Duurzame Ontwikkeling en hoe zij duurzame ontwikkeling concreet hebben gemaakt binnen hun eigen werking. Ook worden de belangrijkste acties en initiatieven van de Federale overheidsdiensten en de federale regering in 2023 binnen het kader van een duurzame ontwikkeling aangestipt.

Als rode draad doorheen dit verslag loopt de bijdrage die de federale overheidsdiensten leveren aan de implementatie van Agenda 2030 en het behalen van de Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen (de SDGs). Er werden heel wat acties en initiatieven genomen, zoals u in dit verslag kan lezen, vooral in het kader van de uitvoering van het Federaal Plan voor Duurzame Ontwikkeling dat in oktober 2021 door de regering werd vastgesteld. Uit de onafhankelijke analyse van het Federaal Planbureau (gepubliceerd in mei 2023) bleek dat de overheidsdiensten al hebben gerapporteerd over meer dan 90% van de 239 maatregelen en dat slechts 30% van de maatregelen (nog) niet in een uitvoeringsfase was. Uit een volgende evaluatie, die in het voorjaar 2024 zal worden gepubliceerd, zal blijken dat de verschillende administraties nog meer vooruitgang hebben geboekt en nog meer maatregelen gerealiseerd zullen zijn.

Een ander rapport van het Federaal Planbureau over de vooruitgang van België op vlak van duurzame ontwikkeling, dat in februari 2024 werd gepubliceerd, toont echter aan dat de verschillende maatregelen die genomen werden niet voldoende zullen zijn. Bij ongewijzigd beleid zal nog geen derde van de 17 duurzame ontwikkelingsdoelstellingen en 169 subdoelstellingen, die het Federaal Planbureau opvolgt aan de hand van 80 indicatoren, tegen 2030 worden behaald. Vanzelfsprekend gaat het hierbij niet enkel over het federale beleid, maar speelt ook het beleid van de andere Belgische beleidsniveaus hierin een rol.

In 2024 zal de ICDO, gelet op het feit dat een Federaal Plan voor Duurzame Ontwikkeling dient aangenomen te worden door de nieuwe federale regering binnen de 12 maanden na haar installatie, een start zal moeten maken met de opmaak van een nieuw voorontwerp van Plan. De vaststellingen van het Federaal Planbureau, maar ook andere elementen zoals bijvoorbeeld de resultaten van de nieuwe GAP-analyse aangaande de SDGs die momenteel wordt uitgevoerd, of de aanbevelingen van de Federaal Raad voor Duurzame Ontwikkeling zullen hiervoor de basis vormen en wijzen er nu al duidelijk op dat een nieuw Federaal Plan voor Duurzame Ontwikkeling, maar ook het nieuwe regeerakkoord (waarin het federale plan moet kaderen), de nodige ambitie zal moeten hebben teneinde Agenda 2030 en de SDGs in 2030 te behalen in België.

In afwachting wens ik u alvast veel leesplezier met dit jaarverslag van de Interdepartementale Commissie voor Duurzame Ontwikkeling.

Dieter Vander Beke,
Voorzitter van de ICDO

2

OPVALLENDE FEITEN IN 2023

In dit hoofdstuk stellen we de belangrijkste acties voor van de federale overheidsdiensten die bijgedragen hebben tot duurzame ontwikkeling en die het jaar 2023 hebben gekenmerkt.

2.1.

BELGIË HEEFT OP VELE FRONTEN ZIJN MAATSCHAPPELIJKE VER- ANTWOORDELIJKHEID GE- NOMEN

De oorlog in Oekraïne, de aardbeving in Turkije, de overstromingen in Libië, het Israëlisch-Palestijnse conflict, de vrijlating van gevangenen in Iran etc. Op het internationale toneel hebben de vele crisissituaties het noodzakelijk gemaakt om solidariteitsmechanismen te activeren en het «leave no one behind»-principe te hanteren:

- Oekraïne: in januari 2023 gaf de federale regering groen licht voor bijkomende Belgische militaire steun aan Oekraïne ter waarde van 93,8 miljoen euro. Deze steun kwam bovenop de 146 miljoen euro die ons land al aan Oekraïne had toegekend sinds het begin van de Russische invasie. In mei werd nog eens 92 miljoen euro toegekend. De helft ging naar militaire steun voor het land, de andere helft bestond uit humanitaire hulp voor de burgerbevolking. In december 2023 maakte de federale regering nog eens 185 miljoen euro vrij voor humanitaire noodhulp en heropbouw in Oekraïne. Het overgrote deel van dit bedrag, 150 miljoen euro, gaat naar het Belgische ontwikkelingsagentschap Enabel, dat de komende vijf jaar zal bijdragen aan de heropbouw van scholen en ziekenhuizen in Oekraïne.
- Natuurrampen: Kosovo werd in januari 2023 getroffen door zware overstromingen. Op 6 februari 2023 werden Turkije en Syrië getroffen door een verwoestende aardbeving waarbij meer dan 50 000 mensen omkwamen en tienduizenden gewond raakten. Half maart, na de doortocht van een tropische storm in Peru, en in mei, na ernstige overstromingen in Italië, werd opnieuw noodhulp gemobiliseerd. In augustus zorgde een verschrikkelijke gasexplosie in Boekarest ervoor dat er reddingswerkers moesten worden gestuurd om mensen met ernstige brandwonden te helpen. Op 10 september 2023 werd Libië getroffen door de storm Daniel, die twee dammen verwoestte en enorme overstromingen veroorzaakte. Naast de grote materiële schade lieten meer dan 5 000 mensen het leven en moesten meer dan 9 000 mensen hun huizen verlaten. B-FAST was bij al deze gebeurtenissen betrokken.
- Crisis in het Midden-Oosten: op 15 oktober 2023 werden 105 mensen vanuit Tel Aviv naar België gepatriëerd met een speciale vlucht gecharterd door het Belgische Ministerie van Defensie. Daaronder bevonden zich 92 Belgen en hun personen ten laste die zich hadden ingeschreven bij Travellers Online en 13 burgers van de Europese Unie die hulp kregen via het Europees Solidariteitsmechanisme. Wat de hulp aan de bevolking van Gaza betreft, besliste België op 1 december 2023 om via Europese coördinatie tenten, slaapzakken en hygiënekits naar de bevolking te sturen voor een totaalbedrag van 338 700 euro. Ons land kende ook een bijkomende financiering van twee miljoen euro toe om de gevolgen van het conflict voor de burgerbevolking te milderen, via de activiteiten van het United Nations Relief and Works Agency for Palestine Refugees in the Near East (UNRWA).
- Op 26 mei 2023 keerde humanitaire-hulpverlener

Olivier Vandecasteele terug naar Belgische bodem. Dankzij een grootscheepse campagne in het hele land en het niet-aflatende werk van Belgische diplomaten kon de man uit Doornik na 455 dagen gevangenschap in Iran herenigd worden met zijn familie.

Alle federale overheidsdiensten die hebben gewerkt om deze maatregelen in de praktijk te brengen, te beginnen natuurlijk met Defensie en de FOD Buitenlandse Zaken, hebben op die manier bijgedragen tot verschillende SDG 16-doelstellingen.

2.2. DE FEDERALE OVERHEIDS- DIENSTEN HEBBEN BIJGE- DRAGEN AAN VOORBEEL- DIGE INITIATIEVEN

- Staten-Generaal van de **Rechtvaardige Transitie**: in mei 2022 kondigde minister Zakia Khattabi de start van de Staten-Generaal van de Rechtvaardige Transitie aan. Die bestond uit vier pijlers: een Hoog Comité met 24 deskundigen, een Forum van het middenveld, een Burgeragora en de federale administraties. De Staten-Generaal werden in november 2023 afgesloten met de Conferentie voor een Rechtvaardige Transitie in België. De federale overheidsdiensten hebben een belangrijke rol te spelen in de implementatie van de ecologische transitie. Er werd hen gevraagd om te beschrijven welk beleid ze al voeren op het vlak van ecologische transitie, voor welke uitdagingen ze staan op het vlak van sociale rechtvaardigheid in deze transitie en welke obstakels ze tegenkomen. Ze deden ook voorstellen voor het beheer van deze rechtvaardige transitie op federaal niveau. Deze initiatieven dragen essentieel bij tot de verwezenlijking van SDG 16.6.
- Duurzaamheid en agrovoedingsketens in België: hoe kan de Belgische federale regering agrovoedingswaardeketens met betrekking tot de import duurzamer maken? Om deze complexe vraag te beantwoorden, heeft het Federaal Instituut voor Duurzame Ontwikkeling (FIDO) **een diepgaande analyse laten uitvoeren van internationale voedsel- en landbouwketens in België** vanuit een duurzaamheidsperspectief. De resultaten van deze studie moeten het mogelijk maken om prioriteiten te stellen voor de ketens waarvoor ecologische en sociale transitietrajecten kunnen worden uitgetekend. Deze studie sluit aan bij de doelstellingen van SDGs 1, 8 en 12.
- Due diligence en mensenrechten: hoewel de globalisering kansen biedt voor bedrijven én werknemers,

kunnen er doorheen de toeleveringsketen van producten en diensten die bedrijven aankopen, risico's blijven bestaan op het vlak van mensenrechten en milieu. Het Federaal Instituut voor Duurzame Ontwikkeling (FIDO) heeft HIVA-KULeuven, Adelphi en The Shift gevraagd om samen een **due diligence-toolbox** voor kmo's te ontwerpen. De toolbox bestaat uit een zelfevaluatie en een online handleiding om kmo's te helpen de feitelijke en potentiële negatieve gevolgen voor mensenrechten in hun eigen activiteiten, toeleveringsketen en andere zakelijke relaties te identificeren, te voorkomen, te beperken en te rapporteren, alsook hoe erop te reageren. Deze tool komt tegemoet aan SDGs 1, 8, 12 en 16.

- Integratie van de SDGs in de algemene beleidsnota's: dit initiatief, dat vernieuwend is op Europese schaal, wil enerzijds de implementatie van de Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen (SDGs) door de federale regering bevorderen en anderzijds de SDGs gebruiken als kader om het beleid coherenter te maken. Op 23 juli 2021 besliste de ministerraad daarom dat elk regeringslid de SDGs en SDG-doelen elk jaar in zijn beleidsnota's zou opnemen. Uit een analyse van de beleidsnota's voor 2023 blijkt dat van de 42 nota's er 31 expliciet SDGs en/of hun doelstellingen vermelden. Drie beleidsnota's verwijzen algemeen naar duurzame ontwikkeling of de SDGs in een aparte bijlage of paragraaf. Het doel is om te voldoen aan de verwachtingen van SDG 16.6.

2.3. NIEUWE REGELGEVING OP KOMST

In 2023 keurde de ministerraad verschillende wetsontwerpen, voorontwerpen van wet of ontwerpbesluiten goed die verband houden met duurzame ontwikkeling. Enkele op een rijtje:

- 3 maart 2023: de ministerraad keurt een ontwerp van koninklijk besluit goed betreffende de ontwikkeling, de herziening en diverse maatregelen van het federale reductieplan voor biociden. Het ontwerp van koninklijk besluit stelt in de eerste plaats een kader vast voor de ontwikkeling en de herziening van het federale reductieplan voor biociden, dat tot doel heeft om op basis van het voorzorgsbeginsel een hoog niveau van bescherming van de menselijke gezondheid, de diergezondheid en het milieu te verzekeren, met bijzondere aandacht voor de bescherming van kwetsbare groepen. Het **koninklijk besluit tot vaststelling van het federaal reductieplan biociden** werd afge-

kondigd op 26 oktober 2023. Deze maatregel draagt bij tot SDG 3.9.

- 12 april 2023: **omzendbrief 307septies over de aankoop van voertuigen door de federale overheidsdiensten** wordt in het Belgisch Staatsblad gepubliceerd. Vanaf 1 juli 2024 moet 100% van de bestelbonnen voor voertuigen schone voertuigen zonder uitstoot betreffen. Uitzonderingen worden gemaakt voor speciale diensten zoals de civiele bescherming, de brandweer, defensie, de staatsveiligheid etc. In dit geval gaat het om SDGs 12 en 13.
- 9 juni 2023: de ministerraad keurt een voorontwerp van wet goed om de regelgeving voor mijnbouw op de zeebodem te moderniseren. De huidige wet dateert van 2013 en op internationaal niveau wordt gewerkt aan een «Mijnbouwcode». Het voorontwerp van wet voorziet in de mogelijkheid om de regels, voorschriften en procedures van de Internationale Zeebodemautoriteit aan te vullen met ambitieuzere nationale regels, in het bijzonder met betrekking tot de bescherming van het mariene milieu, de bescherming van het menselijk leven, het algemeen belang en de belangen van de Belgische staat. De tekst besteedt bijzondere aandacht aan duurzaamheid en transparantie. De links met SDGs 8.4 en 14.2 zijn dan ook duidelijk.
- 23 juni 2023: de ministerraad keurt een ontwerp van **koninklijk besluit houdende exportverbod van bepaalde gevaarlijke stoffen naar landen die geen lid zijn van de Europese Unie** goed. Het ontwerp richt zich specifiek op toxische stoffen die in België en de Europese Unie verboden zijn, maar nog steeds buiten de EU worden uitgevoerd. Het koninklijk besluit werd afgekondigd op 19 november 2023. Deze nieuwe maatregel ondersteunt SDG 3.9.
- 13 juli 2023: de **wet voor de preventie en de bestrijding van feminicides en gendergerelateerde dodingen** wordt gepubliceerd. De wet definieert officieel het begrip vrouwenmoord, maakt het mogelijk statistische gegevens te verzamelen, verbetert de rechten en de bescherming van slachtoffers en voorziet in opleiding voor politie en justitie. De maatregel draagt bij aan SDG 16.1.
- 9 oktober 2023: de **wet tot versterking van het federale armoedebeleid** verschijnt in het Staatsblad. De wet bepaalt dat de ministerraad binnen twaalf maanden na zijn installatie na de volledige vernieuwing van de Kamer van volksvertegenwoordigers een federaal plan ter bestrijding van armoede en ongelijkheid moet goedkeuren. Dit versterkt SDG 16.6.
- 10 november 2023: de ministerraad keurt een voorontwerp van wet goed betreffende de beoordeling van de gevolgen voor het milieu van bepaalde federale plannen en programma's en de inspraak van het publiek. Het voorontwerp actualiseert de wet betreffende de beoordeling van de gevolgen voor het milieu van bepaalde plannen en programma's en de inspraak van het publiek tijdens de voorbereiding (SEA-wet). SDGs 13, 14, 15 en 16.6 zullen baat hebben bij deze maatregel.

- 8 december 2023: de ministerraad keurt een voorontwerp van wet goed om het federale gehandicaptenbeleid te versterken. Het voorontwerp beoogt het principe van de goedkeuring en evaluatie van een federaal actieplan handicap per legislatuur in de wet vast te leggen. Dit draagt bij aan SDG 8.5.
- 22 december 2023: de ministerraad geeft groen licht voor een voorontwerp van wet ter invoering van een index inzake de herstelbaarheid en de levensduur van goederen. De index is een uitvoering van een actie uit het **Federaal actieplan circulaire economie** en moet de herstelbaarheid en de verlenging van de levensduur van bepaalde goederen aanmoedigen. Deze maatregel draagt bij aan SDG 12.

2.4.

KLIMAAT EN MILIEU BLIJVEN GROTE ZORGEN BAREN

- 3 maart 2023: de ministerraad neemt akte van de definitieve versie van de **federale adaptatiemaatregelen voor 2023-2026**, aangenomen met het oog op een klimaatbestendige samenleving tegen 2050. Elke federale overheidsdienst werd uitgenodigd om een of meer maatregelen voor te stellen die binnen de federale bevoegdheden vallen en conform de Europese aanpassingsstrategie. De voorgestelde maatregelen werden coherent gegroepeerd in acht actiegebieden: onderzoek, biodiversiteit, infrastructuur, natuurlijke hulpbronnen, volksgezondheid, risico- en crisisbeheer, internationale samenwerking, en bewustmaking.
- 21 april 2023: de ministerraad keurt de federale bijdrage aan het ontwerp van geïntegreerd **Nationaal Energie- en Klimaatplan (NEKP)** (2021-2030) goed. Het Nationale Energie- en Klimaatplan (NEKP) werd geactualiseerd en aangevuld op basis van aanvullende beslissingen over onder andere de bevoorradingszekerheid en in lijn met de versnelling van de energietransitie. Er zijn ook sterkere en nieuwe beleidslijnen goedgekeurd op strategische gebieden, waaronder belastingen en financiën, vervoer en mobiliteit, de circulaire economie en gebouwen van de federale overheid.
- 5 juni 2023: de Federale Overheidsdienst Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu publiceert het **rapport "Implications of the Climate Transition on Employment, Skills and Training in Belgium"**. Dit rapport onderzoekt de impact van de doelstellingen voor 2050 van klimaatneutraliteit op de Belgische arbeidsmarkt, als onderdeel van de ecologische transitie van ons land.
- November/december 2023: een grote Belgische delegatie neemt deel aan de 28ste Conferentie van de Partijen bij het Klimaatverdrag van de Verenigde Naties (COP28) in Dubai. Tijdens deze COP werden ver-

schillende onderwerpen besproken, waaronder de energietransitie, nieuwe internationale mechanismen voor de financiering van verlies en schade in verband met de klimaatcrisis, de uitvoering van een werkprogramma over de rechtvaardige transitie, de afronding van het werkprogramma over de globale doelstelling voor aanpassing en de voortzetting van de besprekingen over de nieuwe doelstelling voor internationale klimaatfinanciering.

De federale instellingen die betrokken zijn bij deze verschillende acties dragen ontegensprekelijk bij aan SDGs 3, 13, 14 en 15.

2.5.

België presenteert zijn tweede- de Voluntary National Review in New York

In juli 2023 stelde België zijn **tweede Voluntary National Review (VNR)** voor aan de andere VN-lidstaten tijdens het High-Level Political Forum in New York. Dit rapport is het resultaat van een samenwerking tussen de verschillende politieke niveaus, het maatschappelijk middenveld en de privésector. Het onderzoekt hoe ver België staat in de implementatie van de SDGs (Sustainable Development Goals). Uit het rapport blijkt dat de Belgische regeringen talrijke beleidsinitiatieven hebben genomen ten voordele van de SDGs. Er blijven echter nog heel wat uitdagingen. Volgens de nationale statistieken was België op weg om de doelstellingen te halen voor slechts 20 van de 51 indicatoren die in 2022 werden beoordeeld. Dit heeft eveneens betrekking op SDG 16.6.

3

ACTIVITEITEN VAN DE ICDO

Dit hoofdstuk geeft een overzicht van de opdrachten, de leden en de activiteiten van de ICDO van 2023.

3.1. Opdrachten van de ICDO

De ICDO is verantwoordelijk voor de voorbereiding en de coördinatie van de opvolging van de acties van de federale overheidsdiensten op het gebied van duurzame ontwikkeling.

De commissie heeft conform de wet eveneens de opdracht:

- Om sporen en mogelijkheden aan het Federaal Instituut voor Duurzame Ontwikkeling (FIDO) en thema's aan het Federaal Planbureau voor te stellen in het kader van hun takenpakket, vastgelegd in de **wet duurzame ontwikkeling (05/05/1997)** en toe te zien op hun goede afwikkeling;
- Om het verslag van de leden te coördineren, dat ze moeten opstellen 18 maanden voor het einde van het lopende Federaal Plan voor Duurzame Ontwikkeling (FPDO);
- Om het voorontwerp van FPDO en het ontwerp van FPDO voor te bereiden;
- Om een voorstel te formuleren aangaande de modaliteiten van de volksraadpleging over het voorontwerp van FPDO.

3.2.

De leden van de ICDO

De ICDO is samengesteld uit vertegenwoordigers van alle federale overheidsdiensten en van het ministerie van Defensie. De Gewesten en Gemeenschappen worden eveneens uitgenodigd om een lid aan te duiden. Het Federaal Planbureau, het Insti-

tuut voor de Gelijkheid van Vrouwen en Mannen, en de openbare instellingen voor Sociale Zekerheid (OISZ) worden vertegenwoordigd in de ICDO. Het Federaal Instituut voor Duurzame Ontwikkeling (FIDO) neemt het secretariaat en het voorzitterschap waar.

De vernieuwing van het mandaat van de leden van de ICDO die de federale overheidsdiensten vertegenwoordigen, voor een periode van 5 jaar, is gebeurd met de publicatie van het [koninklijk besluit van 17 maart](#)

[2021](#) betreffende het ontslag en de benoeming van bepaalde leden. Het mandaat van de vertegenwoordigers van de Gewesten en Gemeenschappen werd vernieuwd met de publicatie van het [Koninklijk Besluit van 7 april 2023](#).

De onderstaande samenstelling is de officiële samenstelling op 31 december 2023. De vervangers beëindigen de mandaten van hun voorgangers.

Voorzitter

- Dieter VANDER BEKE

Secretarissen

- Marie-Line GABRIEL;
- Cédric VAN DE WALLE.

Leden vertegenwoordigers van de FOD's, POD's en het ministerie van Defensie:

- Aude VAN GROOTENBRUEL, représentante du SPF Chancellerie du Premier ministre ; suppléante : Anja MICHALSKI ;
- > Eind 2022 hebben beiden hun mandaat neergelegd en hun vervangers zijn nog niet aangesteld.
- Myriam BOUVEROUX, vertegenwoordigster van de FOD Beleid en Ondersteuning; plaatsvervanger: Bernard WILLOQC;
- > Op het einde van het jaar werd Denil Nedev aangesteld om het mandaat van de heer Willocq te vervullen.
- Moïra DE GROOTE, vertegenwoordigster van de FOD Buitenlandse Zaken, Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking; plaatsvervanger: Filip ZIVKOVIC;
- > In de loop van het jaar werd Katrijn Coppens aangesteld om het mandaat van de heer Zivkovic te vervullen.
- Sandrine HONNAY, vertegenwoordigster van de FOD Binnenlandse Zaken; plaatsvervanger: Sophie DELVAUX ;
- Lode BRUNEEL, vertegenwoordiger van de FOD Financiën; plaatsvervanger: Bregje VAN NIMWEGEN ;

> In de loop van het jaar werd Viviane De Cocq aangesteld om het mandaat van mevrouw Van Nimwegen te vervullen.

- Anne-Sophie VERHAEGEN, vertegenwoordigster van de FOD Mobiliteit en Vervoer; plaatsvervanger: Anne BERGHMANS ;
- Haoua IBRA KAKA, vertegenwoordigster van de FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg; plaatsvervanger: Esther MULKERS ;

> In de loop van het jaar werd Amaury Vanden Houwe aangesteld om het mandaat van mevrouw Esther Mulkers te vervullen;

- Géraldine ELFATHI , vertegenwoordigster van de FOD Sociale Zekerheid; plaatsvervanger: Julie DELFORGE ;
- Marielle SMEETS, vertegenwoordigster van de FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de voedselketen en Leefmilieu; plaatsvervanger: Pol GERITS;
- Anne-Lise NTAHOBARIBIKIRA, vertegenwoordigster van de FOD Justitie; plaatsvervanger: Charlotte LECLERE;

> In de loop van het jaar werd Sami Akarom aangesteld om het mandaat van mevrouw Leclere te vervullen en nam mevrouw NTAHOBARIBIKIRA ontslag zonder te worden vervangen.

- Michiel MAERTENS, vertegenwoordiger van de FOD Economie, KMO, Middenstand en Energie; plaatsvervanger: Tatiana LAMBIN;
- > In november 2022 werd Marie Collard aangesteld om het mandaat van mevrouw Lambin te vervullen.
- Thomas FALLENTHEYN, vertegenwoordiger van de Ministerie van Defensie;

> In juli werd Hannes DE REU aangesteld om het mandaat van dhr. Fallentheyn te voleindigen.

- Jean-Marc DUBOIS, vertegenwoordiger van de POD Maatschappelijke Integratie, Armoedebestrijding en Sociale Economie; plaatsvervangster: Philippe FRINGS;
- Olivier DETONGRE, vertegenwoordiger van de POD Wetenschapsbeleid; plaatsvervangster: Maaïke VANCAUWENBERGHE;

Vertegenwoordigers van de gemeenschaps- en gewestregeringen:

- Griet VERSTRAETEN et Ine BAETENS, vertegenwoordigsters van de Vlaamse Regering;
- Anne SAUDMONT, vertegenwoordigster van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering;
- Daniel HILLIGSMANN, vertegenwoordiger van de Regering van de Duitstalige Gemeenschap;
- Natacha ZUINEN, vertegenwoordigster van de Regering van het Waalse Gewest;
- Pierre MOUREAUX, vertegenwoordiger van de Regering van de Franse Gemeenschap;

Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest heeft geen vertegenwoordig(st)er aangewezen.

Waarnemers:

- Patricia DELBAERE, vertegenwoordigster van het Federaal Planbureau;
- Lauren BRUFFAERTS, vertegenwoordigster van het Instituut voor de Gelijkheid van Vrouwen en Mannen;
- Christophe CROUGHS et Eva SAYES, vertegenwoordiger/-ster van de Openbare Instellingen voor Sociale Zekerheid (OISZ).

Bij het begin van ieder kalenderjaar moet de ICDO een Bureau samenstellen aangezien de wet voorziet in maximaal 2 vicevoorzitters. Nadat het secretariaat de kandidaturen van Marielle Smeets en Michiel Maertens had ontvangen, keurden de leden van de ICDO hun kandidatuur unaniem goed tijdens de plenaire vergadering van maart 2023.

3.3.

Activiteiten van de ICDO

3.3.1. Het Secretariaat

Het Federaal Instituut voor Duurzame Ontwikkeling (FIDO) verzorgt het secretariaat van de ICDO en de werkgroepen. Ieder jaar brengt het secretariaat van de ICDO verslag uit van de activiteiten van de ICDO.

3.3.2. De plenaire vergaderingen

In 2023 zijn de leden van de ICDO vijf keer plenair bijeengekomen: op 16 februari, 30 maart, 29 juni, 28 september en 30 november. In enkele gevallen werden de plenaire vergaderingen hybride georganiseerd. De belangrijkste besproken punten tijdens deze bijeenkomsten worden hierna toegelicht.

A. Bijdragen aan de uitvoering van de Agenda 2030

De rode draad door de bijeenkomsten van de ICDO was de implementatie van de SDGs op federaal niveau.

> 157 SDG-indicatoren als basis voor de Belgische statistieken van 2025

Zoals voorzien in het Federaal Plan voor Duurzame Ontwikkeling (FPDO) heeft het Interfederaal Instituut voor de Statistiek (ISS) een lijst voorgesteld van indicatoren voor het monitoren van de SDGs. Die lijst werd in maart 2023 besproken met 25 experts terzake uit 14 FOD's en een instelling van openbaar nut. Het debat met de leden van de belangrijkste adviesraden vond plaats in april 2023 en bracht 28 deskundigen van 16 organisaties en secretariaten van adviesraden samen. In totaal werden 157 indicatoren besproken. De bijeenkomsten resulteerden in de volgende voorstellen:

- Behoud van 67 indicatoren zonder enige wijziging (voor een aantal zullen uitsplitsingen worden toegevoegd).
- Schrapping van 10 indicatoren.
- Verruiming van de definitie van 4 indicatoren en vervanging van één indicator zodra er een alternatief is ontwikkeld.
- Toevoeging van een set van 12 nieuwe SDG-opvolgingsindicatoren bij de 75 nieuwe indicatoren die werden besproken.

Al deze veranderingen (behalve de vervanging van een indicator) kunnen tegen eind 2025 worden gerealiseerd met de huidige middelen van de Taskforce Duurzame Ontwikkeling van het Federaal Planbureau (FPB). Het resultaat van het maatschappelijk debat wordt voor-

gesteld in een [samenvattende nota beschikbaar op de website van het Federaal Planbureau](#).

> De website www.sdgs.be publiceert een databank van 145 SDG-instrumenten die van toepassing zijn in België

De creatie van deze databank is een van de acties van het FPDO. De databank bundelt een groot aantal verwijzingen naar hulpmiddelen die ten minste een van de volgende vier doelstellingen beogen: bewustmaking, implementatie, communicatie en zelfevaluatie. Samen met zijn partners IDEA Consult en Route 2030 heeft het FIDO deze tools geselecteerd op basis van kwalitatieve elementen. Ze moeten immers:

- toepasbaar zijn in België;
- aanmoedigen om over te gaan tot actie;
- niet louter commercieel zijn.

Ze zijn beschikbaar in de rubriek SDG Tools op de website www.sdgs.be.

> Uit een analyse van de algemene beleidsnota's voor 2023 blijkt dat er nog vooruitgang mogelijk is om de Sdgs beter te integreren

Zoals bepaald in het FPDO en de beslissing van de Ministerraad van 23 juli 2021, heeft het FIDO een samenvattende nota opgesteld ter voorbereiding van de evaluatie die de Minister van Duurzame Ontwikkeling op 2 juni 2023 aan de Ministerraad heeft voorgelegd. De leden van de ICDO ontvingen allemaal dit syntheseverslag, dat ook werd gepresenteerd tijdens een plenaire vergadering in juni.

Er werden 42 algemene beleidsnota's voor 2023 geanalyseerd, waardoor goede praktijken konden worden geïdentificeerd en aanbevelingen voor het volgende jaar konden worden geformuleerd.

- De analyse van de Sdgs zou zich hoofdzakelijk moeten concentreren op de beleidsinitiatieven die in de beleidsnota worden voorgesteld. Het FIDO biedt hiervoor een tool op maat. De resultaten van deze evaluatie kunnen vervolgens worden opgenomen in een apart hoofdstuk van de beleidsnota voor elk beleidsdomein.
- Administraties zouden door hun voogdijminister moeten worden uitgenodigd om, binnen de grenzen van hun middelen en waar relevant, een SDG-materialiteitsanalyse uit te voeren per beleidsdomein (en niet per FOD/POD of ander overheidsdepartement), met de medewerking van de stakeholders.
- In het kader van de voorbereiding van de volgende legislatuur werd het FIDO bovendien gevraagd om een nieuwe gap-analyse te laten uitvoeren betreffende de implementatie en verwezenlijking van de Sdgs op federaal niveau, alsook de uitdagingen die de volgende legis-

latuur in dit opzicht moet aangaan. De studie moet worden uitgevoerd door een via openbare aanbesteding aangestelde, onafhankelijke organisatie. Ook het Federaal Planbureau moet bij deze oefening worden betrokken. De resultaten van deze gap-analyse, samen met de gecombineerde SDG-materialiteitsanalyses die voor elk beleidsdomein zijn voorbereid, zullen na de verkiezingen beschikbaar worden gesteld aan de politieke partijen die in de Kamer van Volksvertegenwoordigers zijn vertegenwoordigd. Deze informatie kan bijgevolg worden gebruikt bij de toekomstige regeringsonderhandelingen en kan als leidraad dienen voor de inhoud, doelstellingen en ambities van een nieuw federaal plan voor duurzame ontwikkeling dat door de toekomstige regering moet worden opgesteld in overeenstemming met de wet van 5 mei 1997.

> - België presenteert bij de Verenigde Naties zijn tweede rapport over de implementatie van de Sdgs

Dit **tweede Voluntary National Review** (VNR-verslag) is het resultaat van samenwerkingen tussen de verschillende politieke niveaus van de federale, gefedereerde en lokale entiteiten en vertegenwoordigers van het maatschappelijk middenveld en de private sector. De Federale Raad voor Duurzame Ontwikkeling (FRDO) vertegenwoordigde de stem van het maatschappelijk middenveld. Verschillende spelers hebben bijgedragen aan het rapport: de vakbonden, werkgeversfederaties, ngo's, de jeugdsector en de wetenschappelijke en onderzoekssector. Inclusie en het principe 'Leave no one behind' stond in dit proces centraal.

In juli 2023 heeft België zijn tweede VNR-verslag voorgesteld bij de Verenigde Naties. Ons land toonde de evolutie van de inspanningen sinds 2017, evenals de nieuwe initiatieven, vooruitgang en uitdagingen halverwege de periode voor de uitvoering van de Agenda 2030. België heeft daarbij aangegeven dat de verschillende Belgische regeringen diverse beleidsinitiatieven hebben genomen om de Sdgs een duw in de rug te geven. Er blijven echter nog heel wat uitdagingen. Volgens de nationale statistieken lag ons land op schema om de doelstellingen te halen voor slechts 20 van de 51 indicatoren die in 2022 werden beoordeeld. De verwezenlijking van de Sdgs verloopt niet zonder moeilijkheden. Belangrijke uitdagingen zijn de gevolgen van de COVID-19 pandemie, de groeiende geopolitieke onzekerheid, de klimaatcrisis, het verlies aan biodiversiteit, sociale ongelijkheid, het verband tussen digitalisering en duurzame ontwikkeling en de centrale rol van het onderwijs.

B. Opvolging van de wettelijke instrumenten

Eén van de terugkerende thema's in de plenaire vergaderingen is de opvolging van de activiteiten van de werkgroepen en de evolutie van de instrumenten van de wet inzake de coördinatie van het federale beleid voor duurzame ontwikkeling.

> Er was nog een bijkomend jaar nodig voor de afronding van het voorontwerp van het tweede NAP 'Ondernemingen en Mensenrechten'

67 acties, verdeeld over 16 thema's, werden opgenomen in het ontwerp van het tweede NAP 'Ondernemingen en Mensenrechten', dat sinds het begin van het proces meerdere keren aan de leden van de ICDO is voorgesteld. Na de uitwerking van een routeplan dat werd goedgekeurd door de CoorMulti, werden van januari tot mei 2022 de stakeholders geraadpleegd. Deze raadpleging wilde de verschillende stakeholders de mogelijkheid geven om aanbevelingen en voorstellen voor acties in te dienen op basis van de resultaten van de National Baseline Assessment (NBA) on Business and Human Rights.

Dit plan was oorspronkelijk voorzien voor eind juni 2022, maar ligt nu meer dan een jaar achter op het voorziene schema. De ambities van het eerste ontwerp werden immers te laag geacht door de twee voogdijministers, met name de ministers van Buitenlandse Zaken en Duurzame Ontwikkeling. Daarop namen ze het initiatief om een ruimere federale inbreng te eisen alvorens dit op politiek vlak te bespreken. De leden van de werkgroep van de ICDO, die zowel de federale als de regionale administraties vertegenwoordigen, hebben daarom, elk binnen het kader van hun eigen bevoegdheden, onderzocht welke acties en initiatieven kunnen worden ondernomen om de in de NBA vastgestelde lacunes te verhelpen, alsook welke bijkomende acties ze kunnen ondernemen met betrekking tot ondernemingen en mensenrechten.

Zie ook het activiteitenverslag van de werkgroep Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen.

Begin 2024 starten de politieke besprekingen over de inhoud van deze nieuwe versie van het voorontwerp van actieplan.

> Hoe de Zorgvuldigheidsplicht implementeren? Het FIDO heeft een toolbox voor kmo's voorgesteld

Na de presentatie in oktober 2023 bij het SDG Forum, is de '**Due Diligence**' toolbox voor kmo's in november voorgesteld aan de leden van de ICDO.

Zie ook het activiteitenverslag van de werkgroep Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen.

> De federale 'Beyond Food'-strategie onderzocht duurzame kanalen voor de import van (agri)voeding

De studie die in opdracht van het FIDO door een consortium van onderzoekers wordt uitgevoerd, analyseert de SDG-aspecten van de internationale agrovoedingsketens die België bevoorraden. De doelstellingen zijn veelledig: identificeren van deze sectoren, begrijpen van de problemen in termen van duurzame ontwikkeling, ontdekken van bestaande initiatieven in België en Europa, sectoren prioriteren waarvoor ecologische en sociale overgangstrajecten kunnen worden opgezet en federale beleidsaanbevelingen formuleren.

De studie, die in 2023 werd gepubliceerd, toont dat de prioritaire sectoren waarin België kan ingrijpen die van de koffie, cacao, soja en palmolie zijn. Er zijn echter bindende publieke tussenkomsten op Europees niveau nodig.

Op 16 november 2023 organiseerden het FIDO, The Shift en de FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu samen het evenement "Harvesting Sustainability: is there a Future for Palm Oil and Soy?" Die dag werden de resultaten van deze studie gepresenteerd en werd het debat met de stakeholders op gang gebracht.

Zie ook het activiteitenverslag van de werkgroep Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen.

> De Regelgevingsimpactanalyse (RIA) werd bijgewerkt voor meer efficiëntie

De werkgroep Federale Strategie heeft zich gebogen over manieren om de Regelgevingsimpactanalyse (RIA) te verbeteren en dit instrument nieuw leven in te blazen en effectiever te maken. Onder meer de lay-out van het formulier werd aangepast om er de Sdgs in op te nemen, met nieuwe sleutelwoorden en themakoppen. Ook werd de handleiding voor de gebruikers bijgewerkt. Er werd daarbij ook rekening gehouden met het Do Not Significant Harm (DNSH)-principe, via de zes milieudoelstellingen die in het Europese kader zijn vastgelegd.

Zie ook het activiteitenverslag van de werkgroep Federale Strategie.

> De ondertussen 10 jaar oude omzendbrief van 16 mei 2014 werd aangepast

De omzendbrief van 16 mei 2014 heeft betrekking op de integratie van duurzame ontwikkeling, met inbegrip van sociale bepalingen en maatregelen ter ondersteuning van kmo's, in het kader van overheidsoverheidsopdrachten van federale aanbestedende overheden. De leden van de ICDO werden geïnformeerd over werkzaamheden om de omzendbrief aan te passen om federale overheidsdiensten aan te moedigen om bij het uitwerken van lastenboeken hun

sociale verantwoordelijkheid ruimer op te nemen. De nieuwe omzendbrief wordt verwacht in 2024.

Zie ook het activiteitenverslag van de werkgroep Duurzame Overheidsopdrachten.

C. Andere initiatieven

> De Task Force Duurzame Ontwikkeling van het Federaal Planbureau heeft de belangrijkste hoofdstukken van het federale rapport over duurzame ontwikkeling 2024 bekendgemaakt

In overeenstemming met zijn opdracht volgens de wet van 5 mei 1997 betreffende de coördinatie van het federale beleid inzake duurzame ontwikkeling, is het Federaal Planbureau verantwoordelijk voor het opstellen van federale rapporten over duurzame ontwikkeling. In 2024 zal het een nieuwe stand van zaken en een evaluatie van de bestaande situatie van het gevoerde beleid opmaken om de doelstellingen van de Sdgs voor 2030 en die van de langetermijnvisie tegen 2050 te bereiken. Aan de leden van de ICDO werd gemeld dat dit rapport acht casestudies zou bevatten met betrekking tot de volgende doelstellingen:

- Vermelding van de Sdgs in de algemene beleidsnota's;
- Herziening van het Regelgevingsimpactanalyse (RIA);
- Omvormen van de federale overheid tot een duurzame organisatie;
- Strijd tegen overmatige schuldenlast;
- Beheer van huidige en toekomstige rampenrisico's;
- Start met de transitie van voedselsystemen;
- Verlaging van de milieu-impact van reizen over de weg;
- Financiering van de transitie van de Belgische economie.

> De FOD Volksgezondheid heeft het Nationaal Actieplan hormoonverstoorders (NAPED) 2022-2026 voorgesteld

Dit plan is erop gericht om het gebruik van deze groep chemische stoffen, die de werking van onze hormonen verstoren, te verminderen en onze gezondheid en ons milieu beter te beschermen. Hormoonverstoorders zijn chemische stoffen, van natuurlijke of synthetische oorsprong. Ze zijn lichaamsvreemd en kunnen het lichaam binnendringen en de goede werking van het endocriene systeem uit balans brengen, soms over meerdere generaties. Ze worden aangetroffen in tal van consumentenproducten: voeding, speelgoed, bouwmaterialen, cosmetica, textiel, elektronische appa-

raten, enz. Bij mensen verhoogt blootstelling aan hormoonverstoorders het risico op het ontwikkelen van pathologieën zoals een verstoring van het voortplantingssysteem, de vruchtbaarheid, de groei (vroegtijdige puberteit) en het gedrag (autisme, hyperactiviteit, enz.), genitale misvormingen, kanker, een lager IQ, obesitas, diabetes, neurodegeneratieve ziekten, enz. Het **Nationaal Actieplan Hormoonverstoorders (NAPED)** is opgebouwd rond 3 prioriteiten:

- De dimensie ‘preventie’ omvat een reeks bewustmakings- en voorlichtingsinitiatieven voor de bevoegde autoriteiten, politici, eerstelijnsactoren, het grote publiek en professionals.
- Het aspect ‘regelgeving’ heeft voornamelijk betrekking op acties die gericht zijn op het versterken van het wettelijke kader om de aanwezigheid van hormoonverstoorders uit te bannen en zo kwetsbare bevolkingsgroepen beter te beschermen.
- Het luik ‘onderzoek’ omvat onder meer verschillende acties voor het voortzetten van studies naar de aanwezigheid van hormoonverstoorders, een inventarisatie ervan en de ontwikkeling van nieuwe, geharmoniseerde methoden voor het identificeren van hormoonverstoorders op Europees niveau.

> Het FIDO zorgde voor regelmatig toezicht op de Staten-Generaal voor een rechtvaardige transitie

Het regeerakkoord had voorzien dat België een nationale conferentie over een rechtvaardige transitie zou organiseren om de uitdagingen van een inclusieve klimaattransitie op het vlak van tewerkstelling, sociaal beleid, omscholing en economie aan te pakken. De minister van Klimaat, Leefmilieu, Duurzame Ontwikkeling en de Green Deal heeft in mei 2022 het startschot gegeven voor de Staten-Generaal voor een rechtvaardige transitie. Verschillende sectoren van de samenleving worden opgeroepen om bij te dragen aan het reflectieproces.

- De academische wereld is gevraagd om een Hoog Comité voor de Rechtvaardige Transitie op te richten. Het betreft een panel van 24 vooraanstaande wetenschappers die belast zijn met het onderzoek naar dit onderwerp. In oktober 2023 leverde het panel een speciaal rapport af dat een antwoord geeft op de vraag “Hoe de Rechtvaardige Transitie in België organiseren en institutionaliseren?”, alsook een politiek memorandum.
- De spelers van het maatschappelijk middenveld werden bevraagd via een Forum. Als eerste stap werd eind 2022 een vragenlijst gestuurd naar 125 organisaties (vakcentrales, werkgeversorga-

nisaties, Noord-Zuidorganisaties, milieuorganisaties, armoedebestrijding organisaties) om hun bezorgdheden, wensen, ideeën en ervaringen met betrekking tot de uitdagingen voor België in de context van een rechtvaardige transitie te identificeren. Op basis hiervan werden prioritaire uitdagingen vastgesteld die overeenstemmen met vier fundamentele menselijke behoeften: voedsel en landbouw, huisvesting, gezondheidszorg en mobiliteit. In maart 2023 werden samenwerkingsdagen georganiseerd op basis waarvan het maatschappelijk middenveld aanbevelingen kon formuleren over hoe we tegen 2050 in een duurzame samenleving kunnen leven met respect voor de vier hoger genoemde behoeften.

- De federale overheidsdiensten werden geraadpleegd over de megatrends in hun bevoegdheidsdomeinen en de impact, risico's en kansen die deze vertegenwoordigen. Hun bijdragen werden samengevat in een rapport dat in maart 2023 werd gepubliceerd.
- De Burgeragora had tot doel de burgers centraal te stellen in het proces en een antwoord te geven op de vraag: «Onder welke voorwaarden zal de transitie op een rechtvaardige manier verlopen?». Het betrof een deliberatief burgerproces dat 65 burgers van minstens 16 jaar uit heel België samenbracht en zo goed mogelijk de diversiteit van de bevolking vertegenwoordigde. Er werd bijzondere aandacht besteed aan de meest kwetsbare personen, onder meer mensen die in armoede leven of mensen met een handicap. In totaal formuleerden de deelnemers 24 voorwaarden en 47 aanbevelingen, die op 25 november 2023 tijdens een slotdag in de Senaat aan de minister werden overgemaakt. De resultaten van deze werkzaamheden werden op 8 en 9 november 2023 voorgesteld bij de Conferentie voor een Rechtvaardige Transitie in België. Het volledige project en de resultaten zijn gepubliceerd op de website <https://www.justtransition.be/nl>.

3.3.3. De werkgroepen

A. Werkgroep Duurzame Overheidsopdrachten

Meer informatie over de **opdrachten van de WG “Duurzame Overheidsopdrachten”** op de ICDO-website.

Activiteiten 2023

1) *Werkzaamheden van de ICDO Werkgroep maatschappelijk verantwoorde (duurzame) overheidsopdrachten*

Op 24 augustus overliep de werkgroep de lopende be-

leidsinitiatieven inzake maatschappelijk verantwoorde (of duurzame) overheidsopdrachten binnen de Belgische gewestelijke en federale overheidsdiensten. Ze lopen parallel met de Europese opmaak van een roadmap strategische aankopen in alle Europese lidstaten (zie verder punt 2).

Daarnaast werd tijdens dit overleg de internationale afstemming besproken, in het bijzonder de Belgische ondersteuning van het Circulair and Fair ICT Pact en lopende dossiers met betrekking tot Europese wetgevende initiatieven (zie verder punt 3).

Daarnaast hebben 9 gewestelijke en federale diensten in de zomer van 2023 onderzocht hoe aankopers op ondersteuning kunnen rekenen om maatschappelijke verantwoordelijkheid op te nemen in hun aankoopdossiers. Dit gebeurt a.d.h.v. vormingen, congressen, workshops, maar ook door individuele ondersteuning op maat. (zie verder punt 6)

2) Europese roadmap rond strategisch aankopen

Op 23 mei 2023 heeft de Europese Commissie aan gewestelijke en federale beleidsmakers toelichting gegeven bij de opmaak van “roadmaps towards strategic procurement” in alle Europese lidstaten. Deze workshop werd georganiseerd op aangeven van DG GROW met de bijstand van consultants. De Belgische workshop was de eerste en zal gevolgd worden door gelijkaardige initiatieven in alle lidstaten. Ze is gericht op :

- 1° het begrijpen van de huidige stand van zaken omtrent het strategisch inzetten van overheidsopdrachten in België, met bijzondere aandacht voor groene aspecten, sociaal verantwoorde overheidsopdrachten en het bevorderen van innovatie door middel van overheidsopdrachten;
- 2° het identificeren van belemmeringen voor aankopers en mogelijke oplossingen;
- 3° het ontwikkelen van een ontwerp van stappenplan (roadmap) om strategische aankopen in zijn diverse facetten te bevorderen ;
- 4° het creëren van een samenwerking omtrent het thema strategische aankopen tussen België en de Europese Commissie.

Wat het federale niveau betreft inschatting van de hoogst dringende noden gemaakt. Het betreft:

- 1° de nood tot betere communicatie naar marktspelers (inschrijvers, opdrachtnemers, ...) omtrent te lanceren opdrachten en het federaal (duurzaam) aankoopbeleid;
- 2° de nood aan een beknopte visietekst en/of steun vanwege het politieke niveau/voorzitters van de federale administraties. De betreffende pagina's van de nota federaal aankoopbeleid zijn immers onvoldoende gekend bij de federale ambtenaren;
- 3° de nood aan de oprichting van een helpdesk voor de federale aankopers omtrent de aspecten milieu, sociaal en innovatie.

De drie punten worden opgevolgd vanuit de FOD Kanselarij van de Eerste Minister, de FOD BOSA en het FIDO.

Voor het derde punt werd de hulp ingeroepen van de ICDO werkgroep duurzame aankopen (zie verder punt 6).

3) Europese wetgevende initiatieven inzake maatschappelijk verantwoorde overheidsopdrachten.

In het kader van ontwerp of herziening van verschillende Europese richtlijnen en verordeningen kent het thema maatschappelijk verantwoorde aankopen een sterk groeiende aandacht. De Europese Commissie streeft er daarmee naar om het vroegere, eerder vrijwillig, beleid van maatschappelijk verantwoord aankopen een meer verplichtend karakter te geven. Verwijzingen naar het publieke aankopen zijn dan ook steeds meer terug te vinden in Europese wetgevende teksten.

Vanuit verschillende federale diensten werd in 2023 gewerkt rond en advies gegeven m.b.t. volgende (ontwerp) regelgeving:

- het voorstel tot Net Zero Industry Act (NZIA)
- de richtlijn Ecodesign requirements for sustainable products
- de richtlijn Packaging and packaging waste
- een voorstel tot Food Regulation
- de richtlijn inzake European Energy Efficiency
- de verordening rond Batteries and battery waste
- de richtlijn corporate sustainability due diligence (CSDDD)

4) Herziening van de federale omzendbrief duurzame aankopen

Het Federaal Plan voor Duurzame Ontwikkeling voorziet de herziening van de Omzendbrief van 16 mei 2014 - Integratie van duurzame ontwikkeling, met inbegrip van sociale clausules en maatregelen ten voordele van kleine en middelgrote ondernemingen, in het kader van overheidsopdrachten geplaatst door federale aanbestedende instanties.

In de zomer van 2022 werd een kadernota opgesteld door het FIDO en de FOD Kanselarij (dienst overheidsopdrachten) met betrekking tot de herziening van de tekst. In 2023 werden verschillende overlegmomenten gehouden met vertegenwoordigers van de FOD Kanselarij (dienst overheidsopdrachten), de FOD BOSA en het FIDO m.b.t. een nieuw voorstel. Ze werden bijgestaan door vertegenwoordigers van het Instituut voor de Gelijkheid van Vrouwen en Mannen en het Sociale Inlichtingen- en Opsporingsdienst.

Een ontwerp werd voorgelegd aan de beleidscellen van Ministers De Croo, De Sutter, Clarinval en Khattabi op 7 december 2023. Het derde Federaal Plan voor Duurzame ontwikkeling vermeldt dat “het advies van de Commissie Overheidsopdrachten, het advies van de Hoge Raad voor Zelfstandigen en de KMO, het advies van de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven en het advies van de Federale

Raad voor Duurzame Ontwikkeling gevraagd [zal] worden.” Deze consultatie zal eind januari 2024 volgen.

In sommige aankoopdomeinen krijgen bepaalde thema's rond maatschappelijke verantwoordelijkheid extra aandacht in de herziening van de omzendbrief. De FOD BOSA, samen met het FIDO en de KU Leuven, heeft daartoe in 2023 een analyse van de federale aankopen uitgevoerd op het vlak van maatschappelijke verantwoordelijkheid. Dit heeft in oktober 2023 geleid tot een voorstel van urgentieelst. De lijst verwijst naar verschillende producten en diensten waaraan een hoge aandacht voor maatschappelijk verantwoord aankopen zal gekoppeld worden onder de vorm van verplichte criteria en clausules.

5) Federale vormingen rond maatschappelijk verantwoorde aankopen

In samenwerking met de FOD BOSA organiseerde het FIDO algemene vormingsmomenten voor federale aankopers op 21 maart en 26 oktober (Nederlands) en op 28 maart en 10 november (Frans). Deze vormingen verduidelijken het beleid en regelgeving inzake duurzame aankopen en gaan dieper in op het instrumentarium rond sociaal verantwoorde, milieuvriendelijke en innovatieve aankopen.

Daarnaast waren een 100-tal personen aanwezig op de conferentie van 24 januari 2023 rond sociaal aankopen of maatschappelijk verantwoord inkopen (MVI). Tijdens dit evenement werden de mogelijkheden inzake overheidsopdrachten voor de sociale economie verkend. Verder kwam ook het thema rond ketenzorg in de toevoerketen van maatschappelijk gevoelige producten aan bod.

Daarnaast heeft het FIDO bijdrages geleverd aan evenementen rond milieuvriendelijk aankopen (Brussel Leefmilieu, 8 juni 2023), circulair aankopen in de zorgsector (Vlaanderen Circulair, 6 september 2023), ketenzorg in de batterijensector (Electronics Watch Summit, 15 november 2023) en green procurement as a case for green budgeting (Federale Raad voor Duurzame ontwikkeling, 21 december 2023).

6) Interne capaciteit van de diensten m.b.t. maatschappelijk verantwoorde aankopen

Het Federaal Plan voor Duurzame Ontwikkeling vestigt in rubriek 3.2.3. de aandacht op de nood tot bijkomende interne capaciteit ter ondersteuning van aankopers, en dit om een reële implementatie inzake maatschappelijk verantwoorde aankopen mogelijk te maken. Deze bezorgdheid werd nogmaals herhaald in het kader van de werkzaamheden rond de “roadmap towards strategic procurement” (zie hoger punt 2). In opvolging van de werkzaamheden rond deze roadmap heeft de ICDO werkgroep duurzame overheidsopdrachten in de zomer van 2023 de ondersteuning aan aankopers in België in beeld gebracht. Aan deze studie hebben 9 gewestelijke en federale diensten meegewerkt. Deze diensten hebben een aanbod op het gebied van ondersteuning inzake maatschappelijk verantwoord aankopen.

Een gelijkaardige bevraging werd uitgevoerd door de

ICDO in 2018 in het rapport “Evaluatie van de federale omzendbrief van 16 mei 2014”, dit voor de jaren 2011 tot 2017 (5 gewestelijke en federale diensten, evenals de Vereniging voor Vlaamse Steden en Gemeenten).

Op basis van deze twee onderzoeken was het mogelijk om de evolutie inzake ondersteuning voor Belgische aankopers te vergelijken in de tijd. Uit de benchmark komen de volgende vaststellingen naar boven:

- Voor de periode 2021 – 2023, hebben meer dan 992 personen deelgenomen aan algemene (juridische en strategische) vormingen inzake duurzame overheidsopdrachten in België.
- Er is een opvallende stijging merkbaar van meer algemene vormingen inzake maatschappelijk verantwoord aankopen (niet gericht op specifieke producten of diensten) in België. Het betreft 5,4 evenementen per jaar (periode 2011 – 2017) naar maar liefst 25,4 evenementen per jaar (periode 2021 – 2023).
- Tevens kennen meer thematische vormingen rond bijvoorbeeld de verificatie van criteria/clausules, duurzame opdrachtcentrales en specifieke leefmilieuthema's een duidelijke stijging.
- Ook de organisatie van evenementen binnen bepaalde categorieën gaat er duidelijk op vooruit: van 4,7 sessies per jaar (voor de periode 2011 – 2017) naar 9,3 sessies per jaar (voor de periode 2021 – 2023). Blijvende aandacht gaat uit naar ICT hardware, kantoorbenodigdheden/kantoorapparaten/kantoormeubilair, schoonmaak/hygiëne/onderhoudsproducten, voeding en groene ruimtes. Nieuwe aandacht voor de periode 2021 – 2023 betreffen medische materialen, werkkledij en huishoudtoestellen. Voor de periode 2021 – 2023 werden maar liefst 831 deelnemers bereikt voor deelname aan categoriegerichte evenementen.

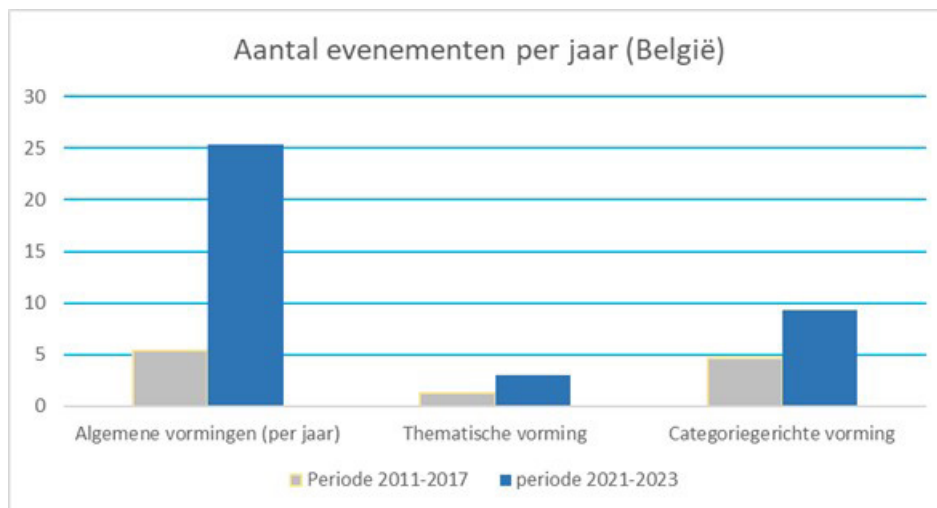

Fig. 1: Organisatie van vormen in inzake maatschappelijk verantwoorde overheidsopdrachten door 9 gewestelijke en federale overheidsdiensten

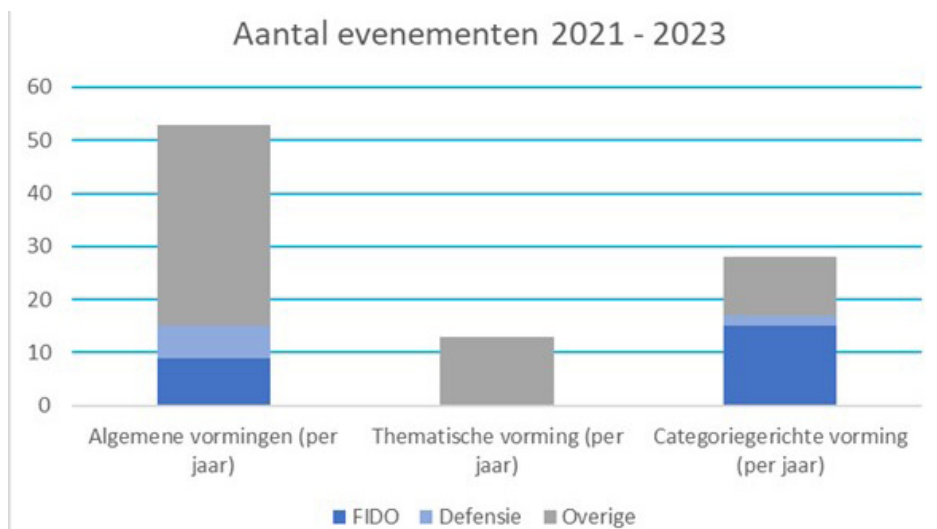

Fig. 2 : Organisatie van vormen in inzake maatschappelijk verantwoorde overheidsopdrachten door 2 federale diensten (FIDO/FOD BOSA en Ministerie van Defensie) in vergelijking met overige gewestelijke diensten

Daarnaast bieden verschillende diensten persoonlijke ondersteuning voor aankopers, i.e. hulp bij de integratie van milieu, sociale en innovatieve criteria en clausules in bestekken. Voor de periode 2021 – 2023 gaat het om de behandeling van 1031 overheidsopdrachtendossiers door gewestelijke en federale diensten. Op federaal niveau werd enkel structurele ondersteuning voor milieu en innovatie geboden in 166 dossiers, en dit aan aankopers van het Ministerie van Defensie (periode januari 2021 – september 2023).

Bovenstaande gegevens zijn een onderschatting gezien de laatste jaren heel wat inspanningen werden geleverd rond circulair aankopen in de drie gewesten, gezien de ondersteuning van het NIDO (innovatief aankopen op federaal niveau) en gezien ondersteuning die voor lokale besturen werden geboden. Dergelijke cijfers werden niet opgenomen in dit onderzoek.

Rekening houdend met een groeiende aandacht voor maatschappelijk verantwoord aankopen in Europese en Belgische regelgeving en beleid concludeert het rapport dat sensibilisering, vorming (congressen, workshops, ...) en persoonlijke ondersteuning van aankopers een groeiend aandachtspunt is geworden. De resultaten van deze studie tonen ook dat het aandeel aan evenementen sinds 2011 fors gestegen is. Daarnaast zijn sommige diensten inmiddels ook in staat om via gegevensinzameling en -verwerking een inzicht te geven in de effecten van het beleid rond maatschappelijk verantwoord aankopen.

7) Overheidsopdrachten en Human Rights due diligence

Het Federaal Plan voor Duurzame ontwikkeling vermeldt onder rubriek 3.2.6. het bestuderen van mogelijkheden om Human Rights due diligence te integreren in overheidsopdrachten en publieke-private partnerschappen. Het FIDO heeft daartoe twee initiatieven genomen:

In de eerste plaats werd ondersteuning geboden voor de uitbouw van een Low Emissions Vehicle (LEV) Program van Electronics Watch, lopende over de jaren 2022, 2023 en 2024. Dit initiatief kadert tevens in de federale omzendbrief 307 septies - Verwerving (aankoop, huurkoop, huur en lease) van schone (emissieloze) voertuigen die ingeschreven zijn in België. In art. 7 van deze omzendbrief wordt gewezen op het streven naar voldoende transparantie in de toevoerketen van de batterijsector voor de verwerving van wagens voor de federale overheid. In 2022 onderzocht de stuurgroep van het (LEV) Program gegevens van grote Europese overheidsaankopers. In 2023 stond de bevraging van en de dialoog met wagenleveranciers op het programma.

Daarnaast heeft het FIDO, in samenwerking met het departement Rijkswaterstaat in Nederland, vanuit de werkzaamheden van het Circulair and Fair ICT Pact, opdracht gegeven aan de KU Leuven tot de oprichting van een internationaal netwerk van grote ICT aankopers. Werksessies werden georganiseerd op 22 september en 21 november 2023 en zullen verder vorm krijgen in 2024. Bij het netwerk zijn aankopers en beleidsmakers betrokken vanuit België, Nederland, Noorwegen, Spanje, Zwitserland, Italië, Zweden, Oostenrijk, Finland, Verenigd Koninkrijk en de Verenigde Staten. Daarnaast werd een verkennend Buyer meet Supplier event met Belgische en Nederlandse aankopers, resellers en vertegenwoordigers van IT bedrijven opgezet op 9 september in Leuven.

8) Instrumentarium duurzame overheidsopdrachten

Professionele aankoopexperten kunnen terecht op de [Gids voor Duurzame Aankopen](#) voor aanwijzingen om hun overheidsopdrachten circulair, innovatief, milieuvriendelijk, sociaal verantwoord te maken. Naast regelgevende en beleidsinformatie verwijst de gids ook naar goede praktijken, voorbeeldbestekken, labels, criteria en clausules. De gids bevat ook heel wat fiches, gebundeld per productgroep, die een hulp moeten zijn voor aankopers in de voorbereiding van hun bestek.

De informatie op de gids wordt gecoördineerd vanuit het FIDO maar is het resultaat van samenwerkingen tussen verschillende diensten en experts.

In het kader van het bepalen van prioritaire productgroepen en diensten voor duurzaam aankopen op federaal niveau (zie hoger punt 4), heeft de FOD BOSA daarnaast opdracht gegeven aan de KU Leuven tot de productie van 10 productfiches m.b.t. duurzame aankopen.

B. Werkgroep Maatschappelijke Verantwoordelijkheid

Opdrachten

Meer informatie over [de opdrachten van de WG “Maatschappelijke Verantwoordelijkheid”](#) op de ICDO-website.

Activiteiten 2023

De activiteiten van de werkgroep concentreerden zich hoofdzakelijk op de verdere ontwikkeling van het tweede Nationaal Actieplan (NAP) ‘Ondernemingen en Mensenrechten’.

Parallel aan deze werkzaamheden voor het ontwikkelen van een beleidskader voor een betere naleving van de mensenrechten en het opnemen van maatschappelijke verantwoordelijkheid in commerciële activiteiten, werden twee specifieke thema's onderzocht vanuit een meer operationele aanpak, met name:

- de bewustmaking voor de belangrijkste uitdagingen van de zorgvuldigheidsplicht en de ondersteuning van de implementatie ervan in de activiteiten van kmo's;
- de verduurzaming van de internationale waardeketens in de (agro)voedingssector.

1) Uitwerking van het tweede Nationaal Actieplan ‘Ondernemingen en mensenrechten’

Context:

Sinds juli 2017 heeft België een eerste Nationaal Actieplan (NAP) dat de ‘Guiding Principles on Business and Human Rights’ van de Verenigde Naties (UNGPs) implementeert. Deze UNGPs werden op 17 juni 2011 unaniem aangenomen door de VN-Mensenrechtenraad en hebben betrekking op de implementatie van het VN-Referentiekader ‘Protect, Respect and Remedy’.

In 2020 werd in opdracht van het Belgisch Federaal Instituut voor Duurzame Ontwikkeling (FIDO) en de FOD Buitenlandse Zaken een National Baseline Assessment (NBA) on Business and Human Rights uitgevoerd om na te gaan welke vooruitgang al door de Belgische overheden en bedrijven werd geboekt sinds de goedkeuring van het eerste NAP ‘Ondernemingen en Mensenrechten’.

Aangezien het thema ‘Ondernemingen en Mensenrechten’ bijzondere aandacht krijgt op nationaal, Europees en VN-niveau, hebben de Belgische autoriteiten beslist om de bevindingen uit het National Baseline Assessment (NBA) op te volgen en zich te verbinden tot een tweede NAP ‘Ondernemingen en Mensenrechten’.

In maart 2021 hebben de federale en regionale regeringen beslist om een tweede NAP ‘Ondernemingen en Mensenrechten’ uit te werken, in overeenstemming met de VN-richtlijnen inzake ondernemingen en mensenrechten (UNGPs). Dit tweede NAP ‘Ondernemingen en Mensenrechten’ moet resulteren in een beleidsdocument met een oplistings van de prioriteiten en activiteiten die de Belgische regeringen zullen opnemen om de imple-

mentatie van internationale, Europese, nationale of regionale verbintenissen te ondersteunen, bovenop eventueel ook verbintenissen die gekoppeld zijn aan een specifiek beleidsdomein of onderwerp.

Ontwikkelingsproces:

Zoals toegelicht in het rapport van vorig jaar, werd voor de voorbereiding van dit tweede plan beslist de routekaart te volgen die voorziet in de uitwerking van een inclusief en participatief proces met het oog op een ambitieuze en relevante inhoud in overeenstemming met de internationale referentie-instrumenten terzake¹²³.

In 2020 en 2021 werd de basis gelegd voor het governancekader voor het NAP (fase 1) en werd ook de nationale nulmeting (NBA: national baseline assessment) uitgevoerd (fase 2). Voor een gedetailleerde beschrijving van de fasen 1 en 2 verwijzen we naar het jaarverslag 2021 van de ICDO. 2022 stond voornamelijk in het teken van de raadpleging van de stakeholders op basis van het resultaten van het National Basement Assessment (NBA). Deze bijdragen werden vervolgens aangevuld met input van de federale en gefedereerde entiteiten die acties hebben gedefinieerd in overeenstemming met hun respectieve bevoegdheden, middelen en ambities, waarbij ze tegelijkertijd ook de samenhang tussen de maatregelen hebben gewaarborgd. Eind 2022 heeft de Werkgroep MVO een eerste voorontwerp van het NAP voorgelegd.

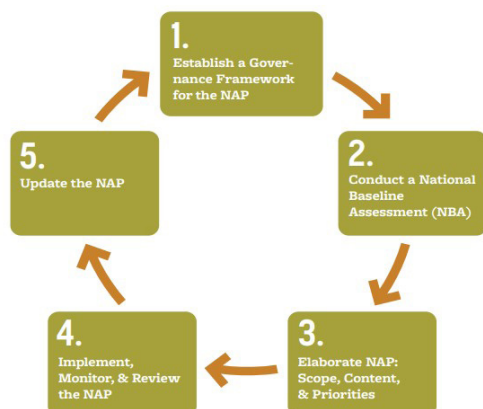

Fig. 1 : 5 stappen in het ontwerp, de uitvoering, de follow-up en de herziening van het NAP (Deens Instituut voor de Mensenrechten, 2017)

Tussen januari en juni 2023 werd tussen vertegenwoordigers van de verschillende regeringen onderhandeld om het ambitieniveau van de inhoud in het algemeen nog te verhogen en de samenhang van de acties in het voorontwerp van het tweede NAP te verbeteren. Dit was een complexe en delicate oefening, gezien de omvang en gevoeligheid van het thema 'naleven van de mensenrechten'. Deze onderhandelingsperiode van zes maanden bood kansen om een evenwicht te vinden tussen de ambitie, relevantie en haalbaarheid van de voorgestelde acties. Zo werden een aantal ervan verengd, terwijl andere zijn uitgebreid. Er werden, in het bijzonder door de FOD

1 National Action Plans on Business and Human Rights Toolkit

2 Guidance on National Action Plans on Business and Human Rights

3 De resultaten van de evaluatie door de stakeholders van het eerste NAP in mei 2019. Het volledige rapport is beschikbaar op: <https://www.duurzameontwikkeling.be/nl/themes/business-human-rights/stakeholdersdialoog-nap>

<https://www.duurzameontwikkeling.be/nl/themes/business-human-rights/stakeholdersdialoog-nap>

Justitie, verschillende nieuwe acties toegevoegd met betrekking tot de derde pijler van de UNGP (Landen moeten kunnen voorzien in gerechtelijke mechanismen die slachtoffers toegang geven tot effectieve rechtsmiddelen. Landen en ondernemingen moeten ook bijkomende buitengerechtelijke mechanismen implementeren).

Na validatie door de vertegenwoordigers van de verschillende regeringen in juli 2023 werd dit geconsolideerde voorontwerp tijdens een laatste consultatiefase voorgelegd aan de stakeholders.

Tijdens de tweede helft van 2023 werden tien nationale, regionale en federale adviesraden geraadpleegd. Na verwerking van de adviezen van die raden heeft de Werkgroep MVO aan het eind van het jaar (fase 3) de laatste hand gelegd aan de ontwerp tekst van het tweede NAP 'Ondernemingen en Mensenrechten', waarna het werd voorgelegd aan de beide bevoegde federale ministers, de minister van Buitenlandse Zaken en de minister van Duurzame Ontwikkeling.

De tekst moet begin 2024 definitief worden voorgelegd aan de federale en regionale regeringen, zodat het tweede NAP 'Ondernemingen en Mensenrechten' kan worden aangenomen.

2) Bevorderen van de zorgvuldigheidsplicht in kmo's

Tal van producten die we dagelijks gebruiken zijn afkomstig van buiten België of Europa. Op onze breedtegraad groeien geen cacao, koffiebonen en mango's. Onze kleding komt uit textiel fabrieken in Ethiopië en Bangladesh. Onze computers en mobiele telefoons bevatten zeldzame metalen die in Afrika worden gedolven (kobalt, coltan, enz.). Belgische bedrijven produceren en doen zaken over de hele wereld. Hoewel deze globalisering kansen biedt voor bedrijven en werknemers, blijven er in de hele toeleveringsketen van producten en diensten risico's voor het milieu en de mensenrechten. De zorgvuldigheidsplicht (Due Diligence) biedt bedrijven mogelijkheden om deze risico's aan te pakken. De zorgvuldigheidsplicht inzake mensenrechten en milieu is een reeks van processen gericht op (1) het begrijpen en analyseren van risico's; (2) het voorkomen, beperken of elimineren ervan; en (3) het integreren van due diligence in alle bedrijfsactiviteiten.

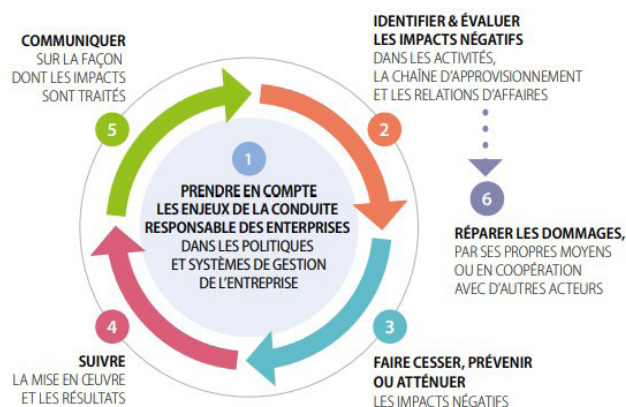

Fig. 2 : OESO: Gids voor verantwoord Supply Chains Management (Due Diligence)

Onder druk van een steeds bredere coalitie van maatschappelijke organisaties, politici, maar ook bedrijven, is de zorgvuldigheidsplicht op weg om te worden vastgelegd in bindende wetgeving. Na de goedkeuring van wetgeving in Frankrijk (loi sur le devoir de vigilance) en Duitsland (Lieferkettengesetz) heeft de Europese Commissie een nieuwe Europese richtlijn, de Corporate Sustainability Due Diligence Directive (CSDD), voorgesteld. Naar verwachting zal deze in 2024 worden aangenomen. België zal niet achterblijven, er is immers al een ambitieus wetsvoorstel voor een zorgvuldigheidsplicht voor Belgische bedrijven dat sinds 2021 in het parlement wordt besproken.

Ongeacht de reikwijdte van de toekomstige regelgeving wordt geraamd dat de meeste Belgische economische spelers op korte of middellange termijn onder deze verplichting zullen vallen. Om kmo's voor te bereiden op de komst van deze nieuwe regelgeving, zijn ondertussen al tal van ondersteuningsprojecten ontwikkeld. Concreet startte deze ondersteuning in 2022 met de ontwikkeling van hulpinstrumenten en proefprojecten.

Ter herinnering: de website <https://www.duediligence-toolbox.be> is al online sinds eind 2022. Deze toolkit wil kmo's helpen bij de concrete toepassing van hun zorgvuldigheidsplicht op het vlak van mensenrechten en milieu. In 2023 was er een promotiecampagne met twee luiken:

- Informatie en sensibilisering met een specifieke focus en doelgroep.

- **Passieve communicatie gericht op een breed publiek** via de sociale netwerken, de pers en organisaties/partners die actief zijn op het gebied van duurzame ontwikkeling.
- Communicatie bij een geïnformeerd publiek. Experts van bedrijven, ngo's, academici, enz. werden persoonlijk begeleid in het gebruik van de toolkit en uitgenodigd voor een opleiding over het gebruik van de toolkit voor hun leden/teams/studenten.
- In samenwerking met verschillende Belgische actoren die actief zijn rond duurzame ontwikkeling, organiseerde het FIDO op 19 oktober 2023 een workshop in het kader van de **5e editie van het SDG Forum**. Het programma focuste op vier vragen: Wat is de zorgvuldigheidsplicht? Is de zorgvuldigheidsplicht ook echt verplicht? Waarom de zorgvuldigheidsplicht naleven? Hoe effectief van start gaan met een proces gericht op de zorgvuldigheidsplicht?

- Ondersteuning bij de implementatie van de zorgvuldigheidsplicht (met behulp van de Due Diligence Toolbox)

- In 2023 werd voor het tweede opeenvolgende jaar een proefproject gestart om sectorale leernetwerken op te zetten om het delen van kennis en knowhow over de zorgvuldigheidsplicht in de toeleveringsketen te stimuleren en te versterken. De geselecteerde sectorfederaties hebben van de minister van Duurzame Ontwikkeling een subsidie van maximaal € 70.000 ontvangen om een leernetwerk op te zetten. De betrokken sectoren zijn **AGORIA** (technologische industrie), **COMEOS** (distributiesector), **FVPHouse** (fruit- en groentesector) en **AWDC** (diamantsector).
- Er is een projectoproep gelanceerd. De oproep is gericht aan kmo's, ondernemingen uit de sociale economie en ngo's (en andere organisaties) die in hun waardeketen een systeem van gepaste zorgvuldigheid willen implementeren. Zij ontvangen een subsidie van maximaal € 20.000 voor externe ondersteuning, toegekend door de minister van Duurzame Ontwikkeling. De geselecteerde kandidaten zijn **BELCONFECT**, **FLANDERS DC** en **RIKOLTO**.

3) 'Beyond Food'-strategie: duurzaamheid van internationale (agro)voedselketens

Hoe kan België de duurzaamheid en transparantie van de internationale voedselketens verbeteren? Om deze complexe vraag te beantwoorden lanceerde de Belgische federale regering in 2020 de 'Beyond Food'-strategie.

In 2022 werd een studie besteld bij het Franse Bureau d'Analyse Sociétale d'Intérêt Collectif (**Le BASIC**) voor een **duurzaamheidsanalyse van de internationale voedings- en landbouwketens in België**. De studie identificeerde 10 prioritaire sectoren waarvoor ecologische en sociale overgangstrajecten kunnen worden opgezet.

De resultaten van het onderzoek werden gecommuniceerd via de sociale netwerken, de pers en organisaties/partners die actief zijn op het gebied van duurzame ontwikkeling.

Figure 3. Categories of food products imported to Belgium from non-OECD countries

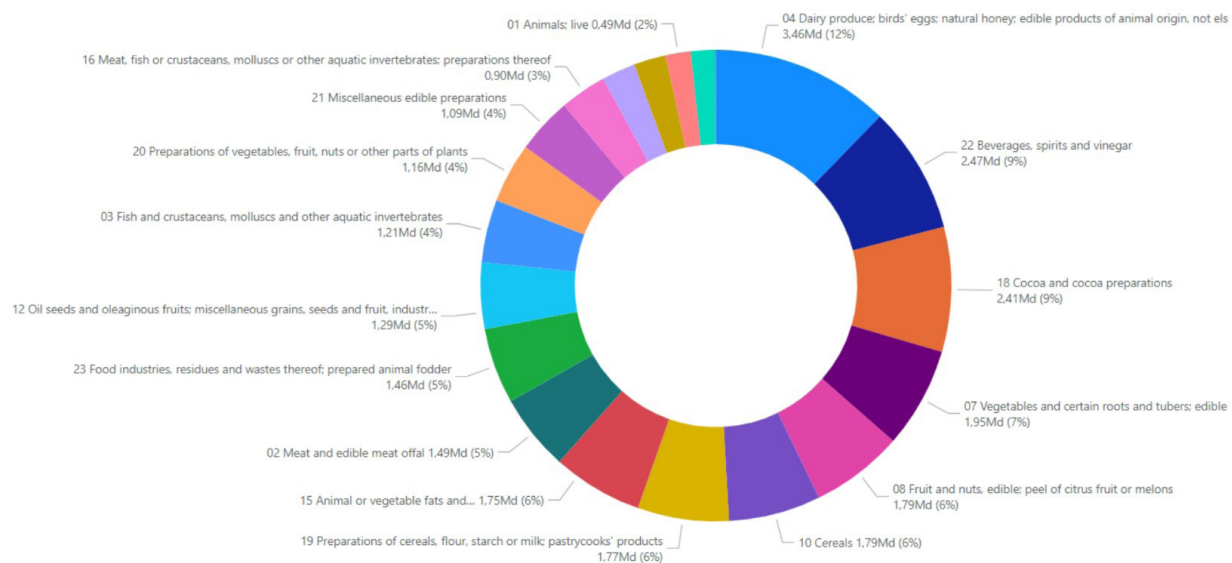

Fig. 3: Categorieën van voedingsproducten die in België worden ingevoerd uit niet-OESO-landen

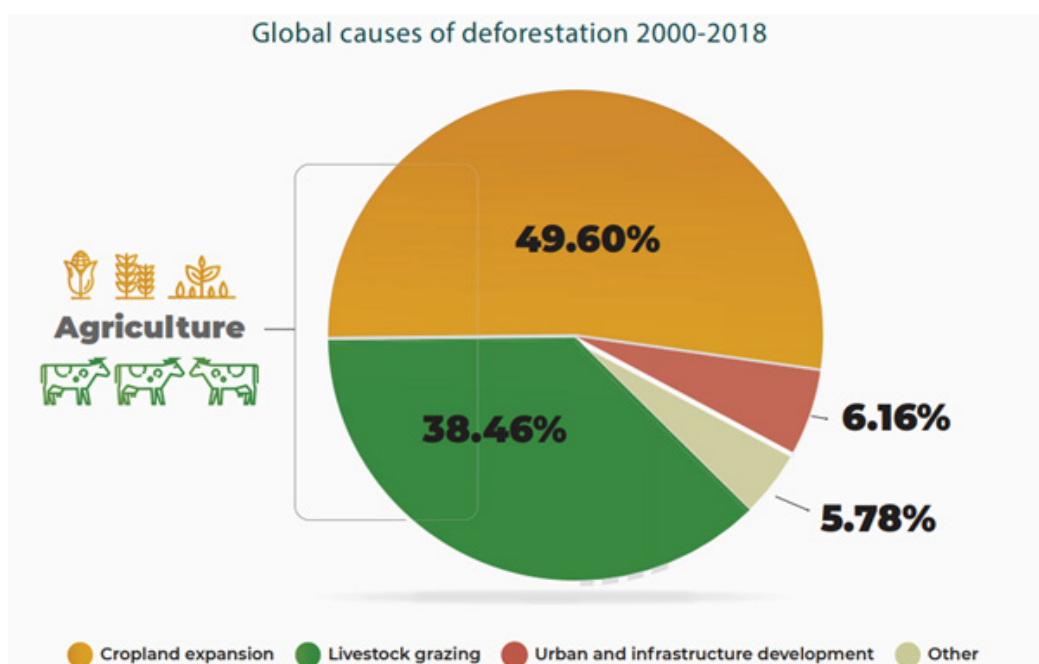

Fig. 4 : "De geglobaliseerde waardeketens zijn in grote mate verantwoordelijk voor deze ecologische en sociale achteruitgang, ondanks de groei van het bbp die ze in veel landen hebben helpen genereren."

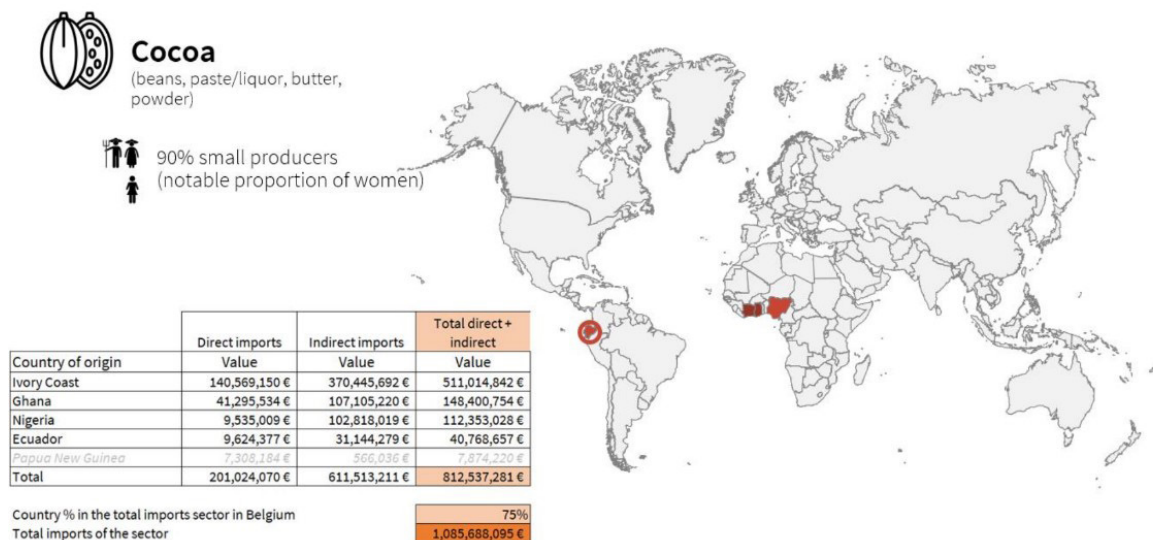

Fig. 5 : Koffie vertegenwoordigde in 2019 de tweede grootste categorie voedingsproducten die in België uit niet-OESO-landen wordt ingevoerd.

In het verlengde van deze analyse hebben het Federaal Instituut voor Duurzame Ontwikkeling (FIDO), The Shift en de FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu op 16 november 2023 alle spelers uit de (agro)voedingssector samengebracht om de resultaten van deze studie voor te stellen en te bespreken, met bijzondere aandacht voor palmolie en soja, de grondstoffen die in de studie als topprioriteiten werden aangeduid. Meer informatie over het programma van die dag is beschikbaar op <https://www.duurzameontwikkeling.be/nl/harvesting-sustainability-there-future-palm-oil-and-soy>.

De dag bracht bijna 150 deelnemers uit verschillende sectoren van de samenleving samen (de publieke sector, de Europese gemeenschap in Brussel, ngo's, bedrijven, sectorale en commerciële federaties, academici) voor een debat over de duurzaamheid van waardeketens, de toekomst en de rol voor de bestaande vrijwillige initiatieven in de nieuwe regelgevingscontext, langetermijnrelaties met leveranciers, enz. De nadruk lag daarbij vooral op de palmolie- en sojaketens.

Bekijk de video over de belangrijkste uitdagingen die bij die dag aan bod zijn gekomen: <https://youtu.be/gTaKjFqy1F0>

C. Werkgroep Federale strategie

Opdrachten

Meer informatie over de opdrachten van de **WG “Federale strategie”** op de ICDO-website.

Activiteiten 2023

De leden van de ICDO en de deskundigen van de FOD's zijn uitgenodigd om deel te nemen aan twee projecten in het kader van het mandaat van de werkgroep.

In juli 2022 werd een plan van aanpak goedgekeurd voor het opstellen van de **Voluntary National Review van België** over de toepassing van de Agenda 2030 en de Sdgs door de IMCDO. Vervolgens werden de federale leden van de ICDO of de deskundigen van hun FOD gevraagd om de federale bijdrage in kaart te brengen. Na een informatievergadering in september 2022 hebben de federale diensten de voorziene template gebruikt om informatie te verzamelen over het beleid om bij te dragen aan de Sdgs. Bijna alle FOD's hebben een bijdrage geleverd. Het FIDO bundelde de bijdragen en de samenvatting werd in 2023, samen met de bijdragen van andere overheidsinstanties, gepubliceerd op de website [sdgs.be](https://www.sdgs.be).

Om het systeem van de Regelgevingsimpactanalyse (RIA) te verbeteren, besloot het Impactanalysecomité (IAC) in mei 2023 om onder andere het formulier te herzien en de RIA-handleiding bij te werken. Het belangrijkste doel is om rekening te houden met het gebruik van het formulier sinds 2014 en, voor het onderdeel duurzame ontwikkeling, de Sdgs te integreren. Het FIDO heeft een gedetailleerde analyse van de thema's en woorden uitgevoerd. Thema's werden gegroepeerd en trefwoorden aangepast om ervoor te zorgen dat alle 169 SDG-doelstellingen die onder de federale bevoegdheid vallen, aan bod komen. Er werd ook besloten om de «Do Not Significant Harm»-aanpak (DNSH) te hanteren. Het ontwerpformulier en de handleiding werden voorgelegd aan de deskundigen van de FOD's. Bijna alle FOD's hebben bijgedragen aan de update en op 22 juni 2023 werd een bijgewerkte versie naar de leden en de federale deskundigen gestuurd. Er werden verdere verduidelijkingen aangebracht en de documenten werden op 6 juli naar het IAC gestuurd.

4

HET BELEID VAN DE FEDERALE OVERHEIDSDIENSTEN DAT BIJDRAAGT TOT DUURZAME ONTWIKKELING

4.1.

Het Federaal Plan voor Duurzame Ontwikkeling (FPDO)

Op 1 oktober 2021 keurde de federale regering het Federaal Plan voor Duurzame Ontwikkeling (FPDO) goed. Dit plan bevat acties om de Sustainable Development Goals (Sdgs) van de Verenigde Naties en de langetermijnvisie te verwezenlijken.

Dit zijn zowel richtsnoeren die van toepassing zijn op alle federale departementen als samenwerkingsacties tussen sommige ervan, teneinde een transversaal beleid te ontwikkelen dat economische, sociale en milieuaspecten omvat.

Een FPDO → 239 maatregelen

Om een efficiënt opvolgingssysteem voor het FPDO op te zetten, hebben de Taskforce Duurzame Ontwikkeling van het Federaal Planbureau en het Federaal Instituut voor Duurzame Ontwikkeling (FIDO) een methodologie en een opvolgingstabel uitgewerkt waarin de acties in maatregelen worden opgesplitst. Zo wordt bijvoorbeeld de actie die tot doel heeft het debat over de keuze van de indicatoren te openen in het FPDO als volgt geformuleerd (blz. 21):

De bespreking binnen de regering zal worden voorbereid door een administratieve bijdrage van de statistiekdeskundigen die binnen het Interfederaal Instituut voor de Statistiek zijn gegroepeerd en de indicatoredeskundigen van de federale instellingen en overheidsdiensten (de contactpunten zullen vanaf 2021 worden aangewezen). In de tweede helft van 2022 zullen deze deskundigen een debat openen over de keuze van deze indicatoren met de belangrijkste federale adviesraden en ervoor zorgen dat alle mogelijke uitsplitsingen van gegevens (geslacht etc.) worden opgenomen.

In de opvolgingstabel is deze actie onderverdeeld in twee maatregelen:

- De indicatoren voor de follow-up van de Sdgs bespreken onder deskundigen;
- De door deze werkgroep vastgestelde indicatoren voorleggen aan de belangrijkste federale adviesraden.

Uiteindelijk resulteerde deze oefening voor alle acties in een lijst van 239 maatregelen waartoe de federale overheidsdiensten zich hebben verbonden.

Het FPDO en de Sdgs

Het Federaal Plan voor Duurzame Ontwikkeling bevat twee grote delen:

- De richtsnoeren enerzijds. Het betreft de acties die alle federale overheidsdiensten en programmatische overheidsdiensten moeten uitvoeren. Er werden drie thema's geselecteerd:
 1. De uitvoering van de Sdgs versnellen;
 2. De coherentie van het beleid verzekeren;
 3. De voorbeeldfunctie van de Staat versterken.

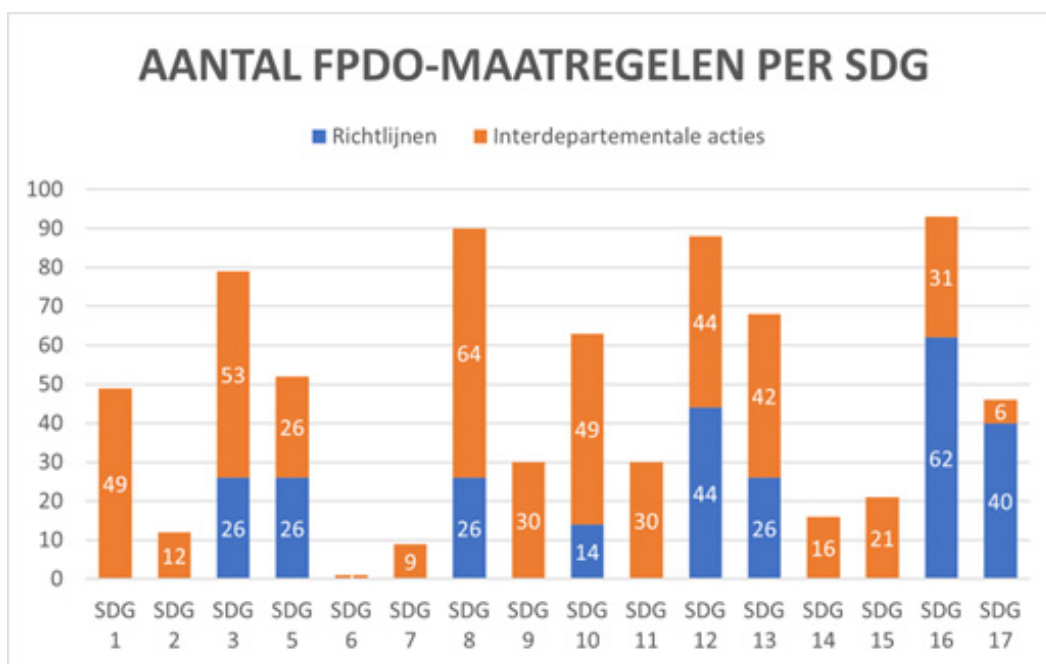
In de opvolgingstabel zijn de richtsnoeren uitgesplitst in 77 maatregelen.

- De interdepartementale acties anderzijds. Deze zullen worden uitgevoerd via samenwerking tussen federale overheidsdiensten en soms andere federale instellingen. Tijdens het ontwikkelingsproces van het FPDO konden dankzij de dialoog met de stakeholders en de burgerraadpleging zes thema's geselecteerd worden die de koepel vormen voor transversale acties:

1. niemand achterlaten;
2. versterken van de veerkracht tegen risico's;
3. hervormen van de Belgische economie;
4. veranderen van mobiliteitsmodel;
5. financiering;
6. internationaal.

In de opvolgingstabel zijn de interdepartementale acties onderverdeeld in 162 maatregelen.

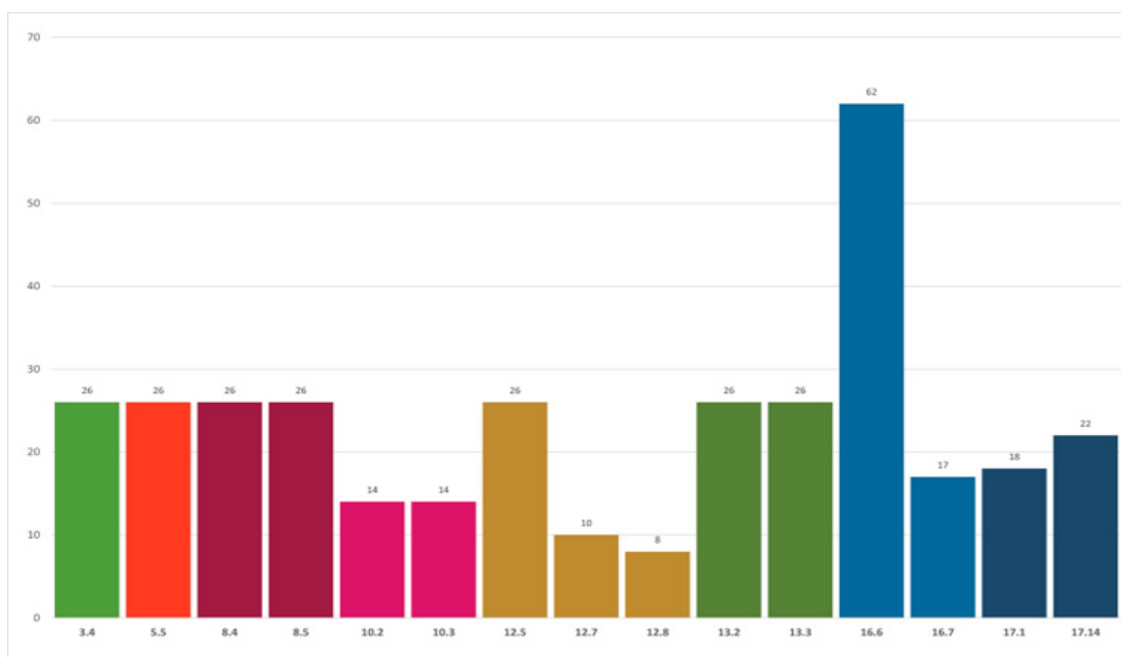
De onderstaande grafiek geeft een kwantitatief overzicht van het aantal maatregelen (richtsnoeren + interdepartementale acties) van het FPDO per SDG, rekening houdend met het feit dat de meeste maatregelen aan meerdere Sdgs tegelijk bijdragen.

Bron: www.duurzameontwikkeling.be

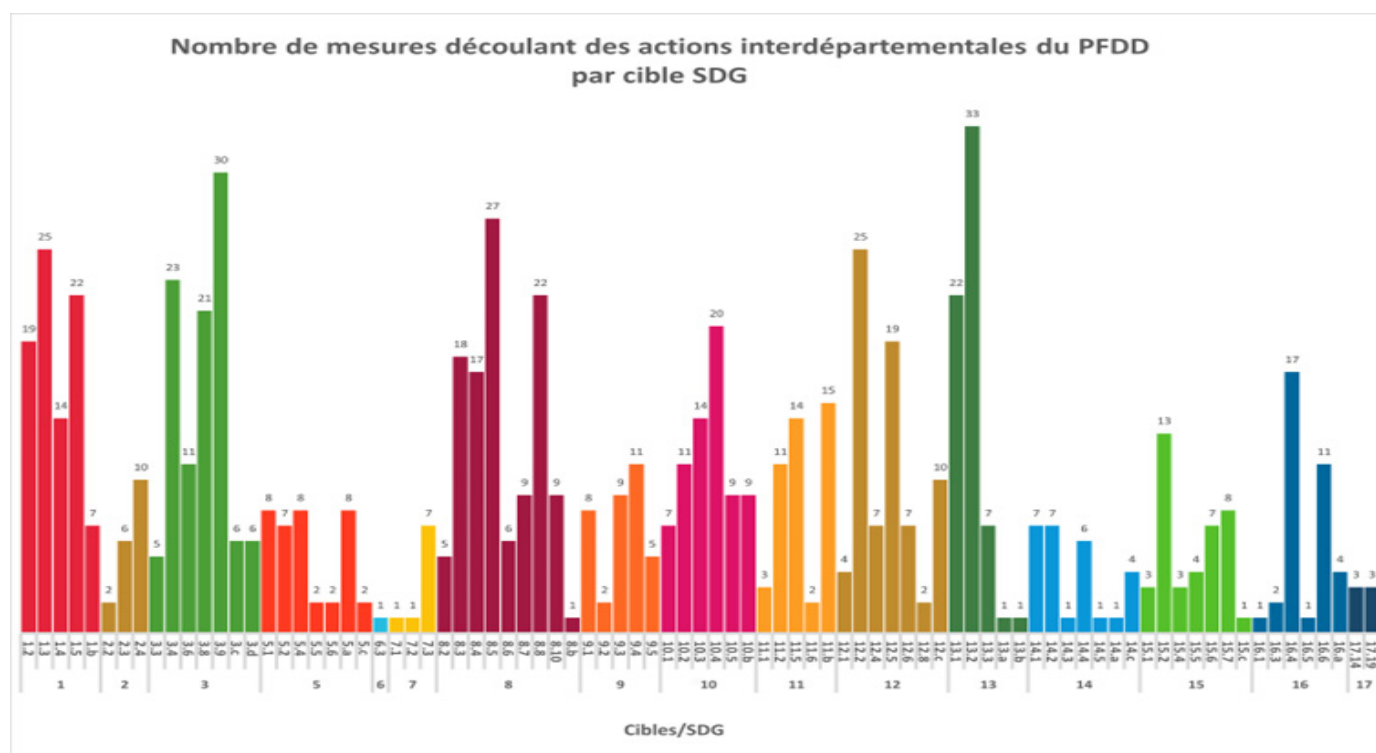
25

Het beleid van de federale overheidsdiensten dat bijdraagt tot duurzame ontwikkeling

Source: www.duurzameontwikkeling.be

Aantal maatregelen volgens de richtlijnen van het FPDO per SDG subdoelstelling

Source: www.duurzameontwikkeling.be

Stand van zaken van de uitvoering van het FPDO in 2023

1. Strategische aanpak van de federale overheidsdiensten in termen van integratie en implementatie van het FPDO.

- FOD Buitenlandse Zaken, Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking: De FOD Buitenlandse Zaken hanteert een alomvattende strategische aanpak voor de integratie en implementatie van het federaal plan voor duurzame ontwikkeling, zoals uiteengezet in het Strategisch Plan 2021-2024. Dit plan stelt twee essentiële doelstellingen voorop, waarbij de FOD actief streeft naar een rechtvaardige, veilige, en duurzame wereld, terwijl de organisatiestructuur, werkprocessen en instrumenten gericht zijn op efficiëntie, effectiviteit, en duurzaamheid.
- POD Wetenschapsbeleid (Belspo): De FPDO is gedeeltelijk opgenomen in de algemene beleidsnota, het strategisch plan 2022-2024, het actieplan van de DO-cel en het EMAS-geregistreerde milieumanagementsysteem. Alle acties worden regelmatig gecontroleerd met Excel-tabellen.
- FOD Economie, KMO, Middenstand en Energie: De coördinator Duurzame Ontwikkeling coördineert de uitvoering van de acties van het Federaal Plan voor Duurzame Ontwikkeling (FPDO). Na de verandering van coördinator in 2023 werd er gewerkt aan de analyse van de maatregelen en de identificatie van experts binnen de verschillende departementen van de FOD. Er werd ook een intern convergentieproces met de andere plannen opgestart. De doelstelling is om het monitoring- en rapporteringsproces voor die plannen geleidelijk aan te verbeteren. Gezien het belang van het FPDO binnen onze FOD implementeren we een sensibiliseringsproces om de acties van het plan en de SDGs in het algemeen meer bekendheid te geven. Qua tools hebben we alle acties geïntegreerd in de SharePoint van de Cel DO, die in 2023 werd ontwikkeld. Het doel is om het monitoringproces te vergemakkelijken.
- FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg: Dit federaal plan is in 2022 uitgebreid geanalyseerd binnen de diensten van de Voorzitter en de FOD WASO, op basis van het document opgesteld door het FIDO. Dit document heeft ons in staat gesteld om enerzijds te bepalen welke administraties van de FOD WASO bevoegd zijn voor elke maatregel in het FPDO, evenals andere de FOD's/POD's en organisaties waarmee we zullen samenwerken. Elke administratie van de FOD WASO heeft vervolgens een monitoring uitgevoerd van de maatregelen die onder haar bevoegdheid vallen om een opvolging te verzekeren. Deze monitoring heeft ons in staat gesteld om een stand van zaken op te maken van wat al is bereikt in het kader van het FPDO en vooral om de maatregelen te bepalen waarnaar we de komende maanden zullen handelen.
- FOD Binnenlandse Zaken: De FOD is actief betrokken bij meerdere (inter)federale plannen, waarvan er enkele rechtstreeks verband houden met het FPDO. Zo stelt het netwerk DDO ieder jaar een actieplan op, waarin bepaalde (sub)maatregelen van het FPDO zijn opgenomen. Het Directiecomité beseft terdege hoe belangrijk het is om de DDO in zijn core-business te integreren. Daarom heeft het Directiecomité in oktober 2023 beslist om in elke entiteit twee referentiepersonen DDO te benoemen, één op strategisch en één op logistiek niveau, om de duurzaamheidsdoelstellingen na te streven, zowel op het gebied van de werking als op het gebied van de opdrachten van de FOD, alsook om de verschillende plannen en maatregelen die momenteel binnen de FOD worden uitgevoerd, en met name deze uit het FPDO, onder de aandacht te brengen. Zodra deze referentiepersonen benoemd zijn, zullen zij kunnen helpen bij de implementering van de maatregelen van het FPDO en zullen zij deze maatregelen zichtbaarder kunnen maken bij het personeel.
- FOD Justitie: Het strategisch plan en in haar verlengde het operationeel plan van de FOD Justitie bevat beleidsdoelstellingen (projecten) in het kader van onze strategische doelstellingen. Projecten die een SDG-doelstelling verwezenlijken als projecten die opgenomen dienen te worden in het Actieplan voor duurzame ontwikkeling worden in een opvolgingstool opgenomen in het operationeel plan en verwezenlijkt binnen de organisatie. De project opvolgingstool (Project Follow-up Center) zal ter beschikking gesteld worden voor alle projectleiders en de dienst DDO in aanloop van 2024 om de strategische stroomlijning tussen beide diensten te versterken.
- FOD Mobiliteit en Vervoer: Het FPDO heeft een prominente plaats in onze FOD omdat het alle thema's van de andere federale plannen behandelt. Het versterkt dan ook de transversale "duurzaamheids-samenwerking" die in onze FOD al verschillende jaren bestaat. In tegenstelling tot vorig jaar verloopt de rapportering via een Excel-tabel met maatregelen die de verantwoordelijken van de maatregelen moeten aanvullen. De tabel werd aan de leden van de cel DO gepresenteerd, en werd vervolgens naar de verantwoordelijken opgestuurd.
- FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen, Leefmilieu: In september 2023 heeft onze FOD een functie van strategisch adviseur DO vacant verklaard die zich uitsluitend met deze taak zal bezighouden. De centrale positie in het organogram binnen de diensten van de Voorzitter van de FOD geeft de strategisch adviseur de mogelijkheid om transversaal te werken aan een strategisch aspect voor de FOD Volksgezondheid, o.m. als actief lid van het netwerk «One World, One Health». Op die manier kan de adviseur ervoor zorgen dat onze FOD bijdraagt aan het beleid inzake duurzame ontwikkeling, ook in

het kader van de FPDO. Hij is zo o.m. verantwoordelijk voor de volgende taken:

o De bijdrage van de FOD Volksgezondheid aan de uitvoering van het federale beleid inzake duurzame ontwikkeling, de verwezenlijking van de doelstellingen van de langetermijnvisie voor duurzame ontwikkeling en de SDGs ;

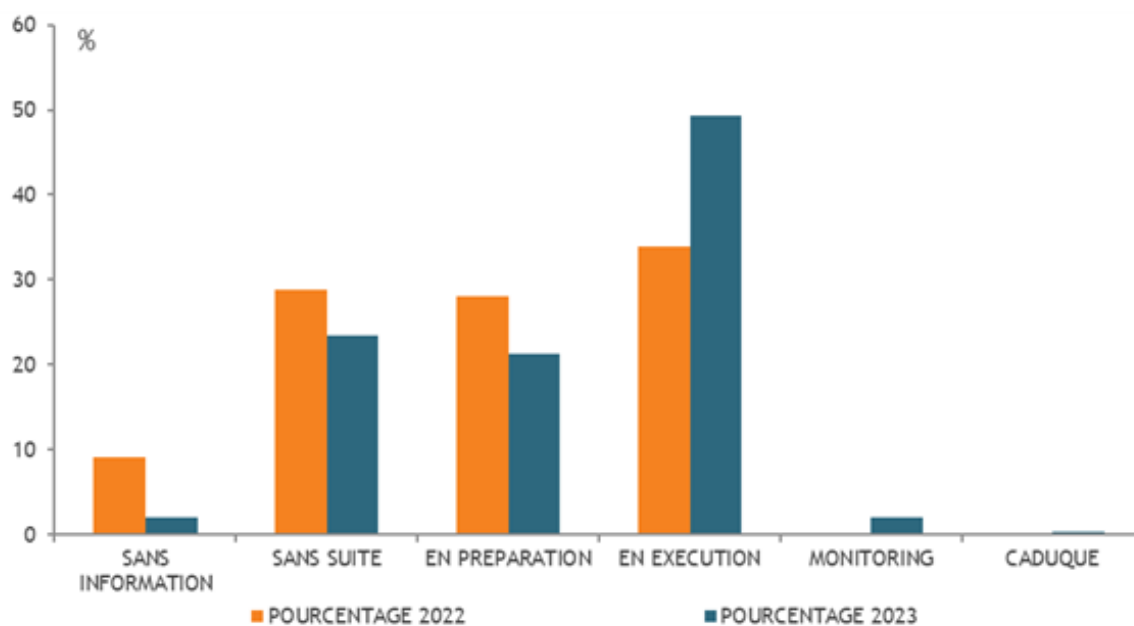
o Monitoring van en rapportage over de acties uit het FPDO en de acties op het vlak van de SDGs, o.m. via Cel DO en het netwerk «One World, One Health» waarin de strategisch adviseur rechtstreeks met de verschillende strategische adviseurs uit de verschillende DG's samenwerkt. De acties waarvoor onze FOD bevoegd is, worden door de strategisch adviseur DO gecoördineerd. Door zijn transversale positie werkt hij nauw samen met de verantwoordelijke van het team Corporate Strategy, waar hij deel van uitmaakt;

o Het leveren van expertise in verband met de opdrachten van de FOD waaronder de vertegenwoordiging van de FOD bij de ICDO (vertegenwoordiger van de FOD bij de ICDO, ad hoc ondersteuning van experts) en de werkgroepen ervan (vertegenwoordiger van de FOD bij de ICDO, ad hoc experts, leden van de cel ...). Bovendien neemt de FOD het voorzitterschap van de ICDO op zich;

o In zijn ontwerp van strategisch plan (2022-2024) verbindt de FOD Volksgezondheid zich ertoe om in het kader van zijn bevoegdheden en middelen deel te nemen aan de redactie en/of uitvoering van de andere federale/nationale plannen. Om deze taak uit te

voeren, zorgen we ervoor dat er steeds meer linken worden gelegd tussen de plannen en onder meer met het FPDO.

- FOD Sociale Zekerheid: De DO-cel werkt aan het opvolgen van het FPDO op basis van de volgende werkmethode: een samenvattend Excel-bestand met daarin de richtlijnen en interdepartementale acties in verband met onze FOD werd opgesteld. Hierover werd een informatiesessie gegeven en de bevoegde/verantwoordelijke personen bij onze FOD werden geïdentificeerd. De rapportering gebeurde eind van het jaar, maar dit bestand is het ganse jaar vrij toegankelijk. Dit interne Excel-bestand (toegankelijk voor iedereen en beheerd door de DO-coördinatrice en de deskundige beleidsondersteuning) werd gecreëerd teneinde de opvolging te vereenvoudigen (voor de deskundigen van onze FOD, maar ook voor de DO-cel tijdens het monitoren voor de ICDO) en om gemakkelijker te kunnen communiceren met de verantwoordelijken voor de acties van dit plan. Op 30/05/2023 werd de rapportering 2022 aan het Directiecomité gepresenteerd, teneinde de werkelijke impact van het FPDO op de FOD naar voren te brengen, een stand van zaken op te maken en de problemen en de manier waarop deze moeten worden opgelost in de verf te zetten. Het is de bedoeling de acties van het FPDO ook te integreren in de verschillende operationele plannen en de nodige verbanden te leggen met de andere thematische plannen.

Bron: Federaal Planbureau (2024), Federaal rapport inzake duurzame ontwikkeling 2024, publicatie op 25 juni 2024, www.plan.be.

2. Algemeen overzicht van de implementatie van het FPDO

Zoals bepaald in het FPDO komt de uitvoering van de maatregelen in het jaarverslag van de ICDO aan bod. De 239 maatregelen van het FPDO zijn toegewezen aan een of meer instanties die verantwoordelijk zijn voor de opvolging ervan. Ze stellen een jaarlijks verslag op in de databank van de ICDO. In het kader van zijn beleidsevaluatieopdracht analyseert het FPB de gegevens en verwerkt deze in februari en maart van het jaar erop.

27 maanden na de goedkeuring van het FPDO door de regering volgt hieronder een algemeen overzicht van het uitvoeringsstadium van de maatregelen van het plan.

De verschillende uitvoeringsstadia zijn als volgt bepaald:

- Voorbereiding: concrete uitwerking van de maatregel. Die fase loopt in theorie tot het moment waarop de doelen en instrumenten zijn gekozen en klaar om uitgevoerd te worden.
- Uitvoering: formulering, goedkeuring en afkondiging van de maatregelen, gevolgd door hun implementatie.
- Monitoring: verzameling van gegevens over de uitvoering van een individuele maatregel van het Plan, wat eventueel tot bijstellingen kan leiden en, in voorkomend geval, tot een wetenschappelijke evaluatie met als doel het beleid oriënteren door advies uit te brengen over het opzet en de opvolging ervan.
- Zonder gevolg: categorie van maatregelen waarvoor er nog geen enkel voor derden merkbaar initiatief voor de uitvoering werd genomen.
- Achterhaald: categorie van maatregelen die door nieuwe beslissingen achterhaald zijn (door regionalisering of door maatregelen op andere beleidsniveaus).
- Zonder informatie: categorie van maatregelen waarvoor geen informatie beschikbaar is.

In mei 2023 heeft het Federaal Planbureau de methodologie en de eerste gedetailleerde statistieken gepubliceerd in een specifieke working paper over de uitvoering van het FPDO. In juni 2024 zal zij haar analyse voortzetten en integreren in het federale rapport over duurzame ontwikkeling, waarvan de publicatie gepland is voor die datum.

Zie ook de rubriek over het Federaal Plan voor Duurzame Ontwikkeling op de FIDO-website :

4.2. SDGs as compass

De opzet van een nieuw federaal plan voor duurzame ontwikkeling, dat op 1 oktober 2021 door de ministerraad is goedgekeurd, heeft de wens nieuw leven ingeblazen om vanaf 2022 een gezamenlijke aanpak en dus meer transversale acties te volgen om de verbintenissen die het plan bevat, te verwezenlijken.

Dat plan vormt nu de belangrijkste basis voor de bijdrage van de federale overheidsdiensten aan de uitvoering van de Agenda 2030 van de Verenigde Naties en aan de verwezenlijking van de 17 doelstellingen voor duurzame ontwikkeling (Sdgs of Sustainable Development Goals). Buiten het kader van het FPDO blijven de FOD's en de POD's echter individueel en binnen hun bevoegdheden andere projecten uitvoeren die voldoen aan de Sdgs.

Laten we enkele acties of maatregelen citeren uit de activiteitenrapporten van de eenheden voor duurzame ontwikkeling. Deze activiteitenverslagen zijn in hun volledige versie verzameld in een document dat als bijlage bij het ICDO-jaarverslag is gevoegd:

- FOD Binnenlandse Zaken, Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking: De FOD Buitenlandse Zaken heeft verschillende maatregelen en acties ondernomen in het kader van de Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen (DO-doelstellingen) van de Verenigde Naties, afgezien van het Federaal Plan voor Duurzame Ontwikkeling (FPDO). Een specifiek aandachtspunt is de beleidscoherentie voor duurzame ontwikkeling (PCSD) en beleidscoherentie ten gunste van ontwikkeling (PCD).
- POD Wetenschapsbeleid (Belspo): Het federaal Wetenschapsbeleid draagt veelal onrechtstreeks bij tot de realisatie van de doelstellingen voor duurzame ontwikkeling:
 - o In 2023 werden projecten opgestart die geselecteerd werden in het kader van het programma BRAIN-be 2.0 (29 projecten), de impulsprogramma's rond polair onderzoek (9 projecten) en federale infrastructuren (INFRA-FED (15 projecten), ESFRI-FED (2,5 projecten), en een specifieke oproep POST-COVID (6 projecten).
 - o Belspo financiert het Hydrogen test Facility project uitgevoerd door het von Karman Instituut voor Stromingsdynamica (VKI). Doel van het project is de ontwikkeling van een generieke infrastructuur, die de verschillende faciliteiten kan huisvesten die nodig zijn om op grote schaal experimentele tests met waterstoftechnologieën uit te voeren.
 - o De resultaten van dit onderzoek reiken de politieke wereld de wetenschappelijk onderbouwde data, informatie en argumenten aan om het beleid vorm te geven.

- FOD Economie, KMO, Middenstand en Energie: In het kader van zijn bevoegdheden draagt de FOD Economie bij tot de implementatie van de 17 Sdgs. De verschillende acties voor duurzame ontwikkeling worden jaarlijks gebundeld in ons Actieplan voor Duurzame Ontwikkeling (APDO). In 2023 werden onder meer de volgende acties uitgevoerd:
 - o Vergroening van onze energievoorziening;
 - o Ondersteuning en promotie van inclusief ondernemerschap;
 - o Ontwikkeling van nieuwe meetinstrumenten en -protocollen voor klimaat- en oceanobservatie;
 - o Wetenschappelijke evaluatie van de milieu-impact van zandwinning;
 - o Sensibilisering van kmo's voor de circulaire economie;
 - o Productie van kwaliteitsvolle statistieken
 - o Deelname van de FOD aan externe coördinatieorganen.
- FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg: Twee voorbeelden ::
 - o Maatregelen met betrekking tot SDG 3: zorg voor een goede gezondheid en bevorder het welzijn voor iedereen, van alle leeftijden: De Algemene Directie Humanisering van de Arbeid stelt regelgeving op om ervoor te zorgen dat de werkgever maatregelen neemt om de gezondheid en veiligheid van werknemers te waarborgen.
 - o Maatregel gerelateerd aan SDG 5: het waarborgen van gendergelijkheid en empowerment van alle vrouwen en meisjes: De EU-richtlijn heeft tot doel discriminatie op het gebied van beloning te bestrijden en bij te dragen aan het verkleinen van de loonkloof tussen vrouwen en mannen in de EU. FOD WASO is betrokken bij de omzetting van deze richtlijn en werkt samen met de Staatssecretaris voor Gelijke Kansen, de Minister van Werk en het Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen.
- POD Maatschappelijke Integratie: Wij halen hier de belangrijkste maatregelen en acties aan die, volgens ons, bijdragen tot duurzame ontwikkeling. Zij houden verband met de SDG 1 (armoede), 2 (honger), 5 (gendergelijkheid), 7 (energie), 8 (werk), 10 (ongelijkheid), 11 (duurzame steden en gemeenschappen) en 16 (vrede & rechtvaardigheid).
 - o Wat de armoedebestrijding bij vrouwen betreft, heeft het project Miriam een specifieke begeleiding tot doel van alleenstaande vrouwen in een kwetsbare situatie door de OCMW's, om deze kwetsbaarheid te verminderen en hun maatschappelijke en professionele integratie te bevorderen. Voor de periode 2023-2024 worden 45 OCMW's betrokken, voor een totaal van 83 groepen. De steun gaat van het versterken van een positief zelfbeeld tot het zoeken naar een opleiding, tewerkstelling of huisvesting. Het zorgt voor de verbetering van de levensomstandigheden en versterkt het vermogen tot zelfstandigheid van deze vrouwen (empowerment).
- o Sinds 2022, dankzij het Europees Herstelfonds heeft de POD zich duurzaam geëngageerd in de strijd tegen digitale kloof, met de start van de digilab (Laboratory for Digital Inclusion), een dienst van acht medewerkers die 84 projecten begeleiden voor de digitale inclusie van kansarme personen.
- o Tot slot voert de POD het federaal grootstedenbeleid (GSB) uit, dat in 1999 door de federale regering werd gelanceerd om probleemwijken in de stad te steunen. In oktober 2023 is een studiedag in Brussel georganiseerd over seksuele intimidatie in de openbare ruimte, in samenwerking met het Europees netwerk EUKN (European Urban Knowledge Network).
- FOD Mobiliteit en Vervoer: BELIRIS heeft diverse duurzaamheidsinitiatieven ontplooid om haar rol als facilitator van bouw-, renovatie- en restauratieprojecten in Brussel te versterken. Met een personeelsbestand van ongeveer 115 personen voert BELIRIS projecten uit die de levenskwaliteit van de inwoners en bezoekers van de hoofdstad verbeteren. Nieuwe ontwikkelingen omvatten onder meer het aanstellen van een alternatieve mobiliteitsreferent, gericht op het adviseren van teams over verschillende transportopties binnen Brussel. Ook is een consultant ingeschakeld om obstakels voor circulariteit en duurzaamheid in kaart te brengen.
- FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen, Leefmilieu:
 - o Onze verschillende acties in de strijd tegen verslaving dragen bij aan SGD 3 en o.m. aan de doelstellingen 3.4 en 3.5 «Versterking van de preventie en de behandeling van drugverslaving, inclusief het misbruik van verdovende middelen en het schadelijk alcoholgebruik». In 2023 heeft België een innovatieve aanpak goedgekeurd die zich richt op algemene interfederale strategieën voor de behandeling van verslavingsgerelateerde problemen, zoals alcohol, tabak en gokken.
 - o In juli 2023 heeft de Ministerraad het programma 2023-2027 van het **NAPAN** (Nationaal Actie - Plan d'Action National) voor de vermindering van de risico's van het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen goedgekeurd. Tijdens het begrotingsconclaf van oktober 2023 werden bijkomende middelen voor de uitvoering van dit ambitieuze plan vrijgemaakt. Dit plan is o.m. gericht op het behalen van een aantal Sdgs: 2, 3, 6, 11, 12, 16 en 17.
 - o Een van de transversale principes van de relanceplannen van de Lidstaten is het principe **Do No Significant Harm of DNSH**, wat betekent dat er geen

aanzienlijke schade wordt toegebracht aan de 6 milieudoelstellingen die zijn gedefinieerd in de Europese verordening inzake duurzame investeringen (2020/852) (o.m. SDG 7, 13, 15, 17). Om ervoor te zorgen dat de federale investeringen en hervormingen die worden gefinancierd door hun relanceplan geen aanzienlijke schade toebrengen aan één van deze zes doelstellingen, werd de dienst DNSH in het DG Leefmilieu opgericht teneinde.

- FOD Sociale Zekerheid: De activiteiten van de core business van de FOD SZ staan zeer vaak in rechtstreeks verband met de DO-doelstellingen. Daartoe:
 - o neemt de FOD Sociale Zekerheid deel aan de werkgroep Sociale Impact **COVID-19** Crisis (WG SIC). De WG SIC is verantwoordelijk voor de opvolging en evaluatie van de impact van de maatregelen op de arbeidsmarkt (bijvoorbeeld, tijdelijke werkloosheid, overbruggingsrecht voor zelfstandigen), op de sociale zekerheid (bijvoorbeeld, het uitstel van socialezekerheidsbijdragen) en op de sociale bijstand/inclusie. De prioriteiten van de WG SIC zijn de volgende: opvolgen van de sociaaleconomische impact van COVID-19, evalueren van de impact op korte termijn van de reeds genomen maatregelen (opvolging), simuleren van de impact van de nieuwe maatregelen (evaluatie «ex-ante») en identificeren van risicogroepen.
 - o heeft de FOD zijn expertise ter beschikking gesteld tijdens zijn participatie in de verschillende netwerken, zoals het Europees EPSCO-netwerk, het Europees MIS-SOC-netwerk, het BELINCOSOC-netwerk, het Europees netwerk inzake de toegang tot de sociale bescherming en het netwerk armoedebestrijding (niet-exhaustieve lijst).

5

LIJST MET AFKORTINGEN

DO	Duurzame Ontwikkeling
DOD	Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen
EMAS	Eco-Management and Audit Scheme
FIDO	Federaal Instituut voor Duurzame Ontwikkeling
FOD	Federale Overheidsdienst
FPB	Federaal Planbureau
FPDO	Federaal Plan voor Duurzame Ontwikkeling
ICDO	Interdepartementale Commissie voor Duurzame Ontwikkeling
IMCDO	Interministeriële Conferentie voor Duurzame Ontwikkeling
KB	Koninklijk Besluit
KMO	Kleine en Middelgrote Ondernemingen
LTV	Langetermijnvisie inzake Duurzame Ontwikkeling
MVI	Maatschappelijk Verantwoord Investeren
MVO	Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen
NAP	Nationaal Actieplan
NBA	National Baseline Assessment
NVR	National Voluntary Review
OESO	Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling
POD	Programmatorische Overheidsdienst
SDG	Sustainable Development Goals
TFDO	TaskForce Duurzame Ontwikkeling
UNGP	United Nations Guiding Principles
WG	Werkgroep

Interdepartementale Commissie
voor Duurzame Ontwikkeling

ACTIVITEITENVERSLAG 2023

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER :

Dieter Vander Beke,
Voorzitter van de Interdepartementale Commissie Duur-
zame Ontwikkeling (ICDO)

PUBLICATIE
MEI 2024

Het secretariaat van de ICDO wordt verzorgd door het Fe-
deraal Instituut voor Duurzame Ontwikkeling (FIDO),

Hertogstraat 4, 1000 Brussel
Tel. : 02/501.04.62
